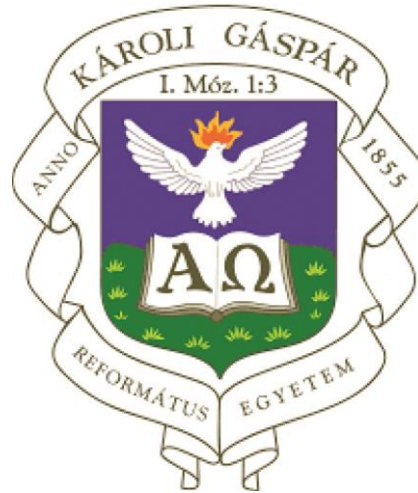


Károli Gáspár Református Egyetem  
Állam-és Jogtudományi Doktori iskola

vezető: Prof. Dr. Jakab Éva egyetemi tanár, az MTA doktora



**A hatalmi ágak megosztásának XXI. századi kérdései, különös tekintettel  
az igazságszolgáltatásra**

**Tézisfüzet**

dr. Rimaszécsi János

Témavezetők:

Prof. dr. habil. Cservák Csaba PhD  
tanszékvezető egyetemi tanár

Dr. Arató Balázs PhD  
egyetemi docens

Budapest  
2022

## Témavezetői vélemény

Dr. Rimaszécsi Jánost az egyetemi tanulmányai alatt ismertem meg. Az általam és a tanszék által jegyzett tantárgyakat rendre kiválóan teljesítette. Tudományos érdeklődése szerteágazó, számos tanszéket képviselve, rendszeresen indult rangos tanulmányi versenyeken, ahol rendre dobogós helyezéseket ért el. Magas színvonalú OTDK dolgozatának írását tanszékvezetőként jómagam is figyelemmel kísértem, a kari fordulóban zsűriztem.

Elhivatottságáról és a tudományos szemlélet iránti elköteleződéséről számos alkalommal meggyőződhettem, publikációi több alkalommal jelentek meg az egyetem által működtetett kutatóműhelyek gondozásaiban.

Álláspontom szerint János mind alkotmányjogban, jogelméletben és a klasszikus jogágak (polgári jog, büntető jog) tekintetében kimagaslóan tehetséges és ez a ritka komplexitás alkalmassá teszi őt arra, hogy a bírói hivatást gyakorolhassa.

Kutatói tevékenysége szintén kiemelkedő. Három éven keresztül a Nemzeti Közszerológati Egyetem Államkutatási-és Fejlesztési Intézet Jó Állam kutatóműhelyének kutatója volt. A Demokrácia Munkacsoport tagjaként közreműködött a Jó Állam Jelentések előkészítésében, valamint a jelentésekhez kapcsolódó tudományos publikációk megírásában.

A Nemzeti Közszerológati Egyetem Molnár Tamás kutatóközpontjában ezidáig két alkalommal (Emberi Jogi Fundamentalizmus, Hatalmi Ágak Megosztása) tartott önálló előadást olyan jogtudósok társaságában, mint prof. dr. Pokol Béla, vagy dr. Polt Péter.

Kiemelkedik kutatásai köréből a Kúria és az Alkotmánybíróság közös, „Az Alaptörvény érvényesülése” című kutatása, amelynek keretében a Kúria határozatai ellen benyújtott, de be nem fogadott alkotmányjogi panaszok gyakorlatát vizsgálta. Az írás a HVG-ORAC kiadó gondozásában jelent meg, a kutatási eredményeket bemutató nagyszabású konferencián előadóként vett részt az Alkotmánybíróság dísztermében.

Fiatal kora ellenére számos, a műveire vonatkozó hivatkozást tudhat magáénak, köztük „A” kategóriás írások hivatkozásait is.

Kutatói tevékenysége mellett oktat a Károli Gáspár Református Egyetem Állam-és Jogtudományi Karán, az általam vezetett Alkotmányjogi Tanszéken. Az oktatói tevékenység mellett aktívan részt vesz a tananyag fejlesztésben is. Munkái közül kiemelkedik az általam szerkesztett, „Összehasonlító Alkotmányjogi Tanulmányok” c. tankönyvbe írt

fejzetei, valamint a Nemzeti Közsolgálati Egyetem „Az Alaptörvény értékei” elnevezésű online tananyag.

Díjai közül kiemelkedik, hogy tudományos eredményeinek köszönhetően 2015-ben Jánost az ország 50 legígéretesebb tehetsége közé választották (La femme, 50 Tehetséges Magyar Fiatal, mentor: dr. Darák Péter, a Kúria elnöke), valamint 2015-ben és 2016-ban is az EMMI „Nemzet Fiatal Tehetségeiért” ösztöndíjában, 2019-ben pedig a Nemzeti Kiválóság Program doktorjelölti kutatói ösztöndíjában részesült.

A tudományos közéletnek is aktív résztvevője. A Doktoranduszok Országos Szövetsége Jogtudományi Osztályának (DOSZ JTO) a 2015/2016-os tanévben alelnöke, majd a 2016-tól 2018-ig elnöke.

Számos, országos jelentőségű program fűződik a nevéhez, amelyek közül kiemelkedik a „Jogalkotás és Jogalkalmazás a XXI. századi Európában” című országos doktorandusz konferencia megrendezése 2017-ben. Az elhangzott előadások nyomtatott formában is megjelentetésre kerültek dr. Rimaszécsi János szerkesztésében.

János kvalitásairól többszörösen is személyesen meggyőződve, tisztelettel ajánlom Őt a dolgozat elbírálóinak figyelmébe.

Budapest, 2022. szeptember 26. napján

**Prof. Dr. Habil. Cservák Csaba PhD**  
**tanszékvezető egyetemi tanár**

Károli Gáspár Református Egyetem, Alkotmányjogi Tanszék

**Dr. Arató Balázs PhD**  
**egyetemi docens**

Károli Gáspár Református Egyetem, Kereskedelmi Jogi és Pénzügyi Jogi Tanszék

## Tartalomjegyzék

I. A kitűzött kutatás felvázolása .....	5
II. A kutatás során alkalmazott módszerek és források .....	18
III. A kutatás összegzése, új tudományos eredményeinek tézisszerű összefoglalása .....	20
IV. Az értekezés elkészítéséhez felhasznált szakirodalom.....	22
V. Az értekezésben feldolgozott jogesetek jegyzék .....	34
VI. A szerző publikációs jegyzéke.....	37
VI.1 A szerzőnek az értekezés témájában megjelent művei .....	37
VI.2 A szerző egyéb témákban megjelent művei.....	51

## I. A kitűzött kutatás felvázolása

*„Boldog azon haza, hol a bíró ítélete nem csak igazságot szolgáltat, hanem a hivatalába és személyébe helyezett bizodalomnál fogva megnyugvást is szerez a feleknek; ott könnyebben enyésznek a pörlekedés keserűségei, ott hajlandóbbak a felek egymásnak testvéri kezet nyújtani, ott a társaság szelíd, de legerősebb kapcsolati nem enyésznek el egészen a pörlekedés miatt.”*

*Deák Ferenc*

Dolgozatom elsődleges célja a hatalmi ágak megosztásával kapcsolatos aktuális problémák felvetése, valamint az azokra adható válaszok kidolgozása.

Dolgozatom első fejezetében a hatalmi ágak megosztásához kapcsolódó problémák értelmezése vonatkozásában elsődleges kérdésként merül fel a hatalom természetének tisztázása, meghatározása. E körben élesen el kell egymástól határolni a magánhatalmat, valamint az állami közhatalmat. A jelen dolgozat tárgya a közhatalom gyakorlásával összefüggő kérdések vizsgálata. A hatalom természetének vizsgálata során figyelemmel voltam a jogtörténet során megfogalmazott álláspontok és vélemények összegzésére, feldolgozására, ütköztetésére és jelen életviszonyoknak megfelelő szintetizálására. A dolgozatban ismertetésre kerül Montesquieu, Rousseau, Lock és Hobbes, Schmitt és Bibó hatalomfilozófiája, a hatalmi ágak meghatározásának és elválasztásának elméleti alapjai. Az embert megillető jogok kérdése korszakokon átívelve foglalkoztatta a jogtudomány és a filozófia képviselőit. A jogok eredetét – kvázi legitimitását – azonban minden társadalom más és más módon értelmezte. Az ókori társadalomelméletek az emberi világban megjelenő jogot az isteni jogból eredeztették, vagyis a mindenkor uralkodó isteni felhatalmazás alapján gyakorolhatta az uralkodói jogosítványait. A középkori keresztény jogfilozófia (Aquinói Szent Tamás) az isteni törvényből, vagyis a teológiából vezette le az élet, a szabadság és a tulajdon védelméhez fűzött jogokat, amely isteni jogok még az uralkodót is kötötték, korlátozták. Ennek keretében a dolgozat kitér, mind a kontinentális mind az angolszász alkotmányfejlődésre, tárgyalja az alapvető jogok kialakulásának különböző modelljeit.

A dolgozat rámutat arra, hogy a klasszikus hatalmi triász helyett érdemes hatalmi funkciókban gondolkodni, egy hatalmi funkció ugyanis több állami szerv közhatalom gyakorlása során is megjelenhet. Ezen elmélet alapjait Cservák Csaba professzor fektette le, a dolgozat azonban a kérdéskör felvetésén túl konkrét meghatározást kíván adni a hatalmi ág, hatalmi funkció, uralmi elhatárolása kérdésekben.

A hatalmi ág olyan kikényszeríthetően állami közhatalmat gyakorló állami intézményeknek, szervezeteknek az összessége, amelyek közhatalmi funkciókat látnak el. Az uralmi ág ezzel szemben azoknak az egy bizonyos rendezési elv alapján szerveződő tényezőknek az összessége, amelyek állam által kikényszeríthető közhatalmat nem gyakorolnak, közhatalmi funkciókat nem látnak el, azonban a szervezési elvből, vagy tevékenységből kifolyólag a társadalom nagy részére hatást gyakorolnak, befolyásolván azt valamilyen irányba. Az előbbi okfejtés alapján a média inkább az uralmi ágak rendszerébe lehetne sorolható, tekintettel arra, hogy kikényszeríthető közhatalmat nem gyakorol, közhatalmi funkciót nem lát el, de mégis a társadalom irányába megnyilvánuló befolyásolási és közgondolkodást alakító tevékenysége megkérdőjelezhetetlennek mondható.

Dolgozatom második fejezetében az alapjogvédelemhez kapcsolódó állami intézményrendszert vizsgálom az alkotmányos alapjogok védelmének jogági eszközein keresztül. Ennek keretében kitérek az Alkotmánybíróság és a Kúria megváltozott kapcsolataira, valamint a jogági alapjogvédelem szükségszerű megerősödésének kérdéseire is. E körben itt is fontos kiemelni, hogy a valódi alkotmányjogi panasz bevezetése alapvetően változtatta meg az Alkotmánybíróságnak az alapjogvédelmi intézményrendszerben betöltött helyét, valamint a jogági és alapjogi ítélezés intézményesített kapcsolatait. Az új helyzet nemcsak a Kúria, hanem az Alkotmánybíróság számára is komoly kihívásokat állított. A mai értelemben vett hatalommegosztás iránti igény alapvetően a nemzetállamok megjelenéséhez és a polgárosodási tendenciákhoz köthető, azonban már az ókori kultúrákban sem volt ismeretlen a fogalom. Az ókori Görögországban a monofunkcionális hatalommegosztás gyakorlatilag nem jelentett mást, mint az adott hivatal (pl. Consul) kettőzését. A megkettőzött hivatalok tisztségviselői teljes mértékben ugyanazon jogosítványokkal és kötelezettségekkel rendelkeztek, de egymást kontrollálva elejét tudták venni a szükségesnél nagyobb hatalomkoncentráció megjelenésének.

Montesquieu 1784-ben, a „Törvények Szelleméről” című, történelmi jelentőségű monográfiájában három hatalmi ágot különböztetett meg: a Törvényhozást, Végrehajtást és Igazságszolgáltatást. A hatalomkoncentráció elkerülése érdekében a hatalmi funkciókat szét kell választani és olyan hatáskörrel kell őket felruházni, hogy egymást fékezve és ellensúlyozva („checks and ballances”) kellő módon tudják kifejezni és végrehajtani a népszuverenitásból eredeztethető népakaratot – a fékek és ellensúlyok rendszere az amerikai alkotmányos berendezkedésben jelenik meg legtisztábban, hiszen az államhatalmi ágak egymástól függetlenül, közvetlen választás útján nyerik el megbízatásukat.

A társadalmi és gazdasági élet széleskörű differenciálódása azonban olyan hatalomkoncentrációkat is létrehozott, amelyek természetükből adódóan nem volt behelyezhetőek ebbe a klasszikus hatalmi triászba. Carl Schmitt az alkotmányozó hatalom fontosságára hívja fel a figyelmet, amikor azt a klasszikus hatalmi triászon kívül értelmezi. Kérdésként merülhet fel, hogy mit tekintünk alkotmányozó hatalomnak. Azt a hatalmat, amelyik megalkotja, kvázi megszővegezi az alkotmányt, vagy pedig azt a testületet, amelyik tényleges tartalommal megtölti a szöveget. Carl Schmitt természetesen az alkotmányozó testületre gondolt, tekintettel arra, hogy mivel az alkotmány magasabb rendű jogforrásként értelmezhető minden törvénynél, ebből adódóan az alkotmányozó hatalom is a törvényhozó hatalmi ág felett helyezkedik el. Az alkotmányozó hatalom megjelenése eltérhet a különböző történelmi korszakokban és berendezkedésekben. A forradalmi korszakokhoz köthető alapvetően az alkotmányozó nemzetgyűlés. A legelterjedtebb forma a törvényhozásnak egyfajta minősített többsége, amely jelentheti az országgyűlési képviselők 2/3-át, vagy pedig 4/5-ét. Magyarországon jellemzően az országgyűlési képviselők 2/3-a jogosult az Alaptörvény, vagy sarkalatos törvények meghozatalára, illetve módosítására.

Az Alaptörvény és az Alaptörvényhez kapcsolódó alkotmányosság tényleges tartalmát azonban az Alkotmánybíróság határozza meg esetjogi határozatain és alkotmányossági mércéin keresztül, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének elsődleges szerve. A tartalommal való konkrét feltöltés nyilvánvaló volt például a Sólyom László által elnökölt Alkotmánybíróság munkájában. A „láthatatlan alkotmány” jelentette azt a mögöttes alkotmányossági kultúrán értelmezett alapjogi tartalmat, amellyel a rendszerváltást követő Alkotmánybíróság megtöltötte az 1949. évi XX. törvényt. Tekintettel azonban arra, hogy az Alaptörvény hatályba lépésével egyidejűleg nem minden alkotmánybírósági határozat veszítette érvényét, a jelenleg is hatályban lévő korábbi alkotmánybírósági döntések precedens értéke által ma is jelen vannak a „láthatatlan alkotmány” vívmányai az alkotmánybírósági gyakorlatban. Ebben az értelemben tehát az alkotmánybíróság intézményét az alkotmányozó hatalmi ág részének kell tekinteni.

Az Alaptörvény hatálybalépésével az Alkotmánybíróság a korábbi jogkörein túlmenően az egyedi bírósági döntések alkotmányossági felülvizsgálatára is hatáskörrel rendelkezik. Ez a gyakorlatban egy újfajta jogorvoslati fórum megjelenését jelenti, habár az Alkotmánybíróság több határozatában is kifejezésre juttatta, hogy az alkotmányossági felülvizsgálat nem egyfajta negyedfokként funkcionál, tekintettel arra, hogy a kúriai

felülvizsgálattal az ügy jogági megítélése véget ér és az Alkotmánybíróság kizárólag a bírói döntés alkotmányosságát vizsgálja felül. A jogági bíróság az ügy kapcsán előtte alapul fekvő jogszabályt az Alaptörvény rendelkezéseinek megfelelően kell, hogy értelmezze. Az, hogy ez az értelmezés egy önálló, autonóm jogértelmezés, vagy pedig a vonatkozó alkotmánybírósági határozatokon keresztül kell történnie, a kizárólagos alaptörvény-értelmezés kapcsán vezethető le magából az Alaptörvényből, vagyis az alkotmánybírósági határozat iránytűként funkcionál.

Ebből az következik, hogy a jogági bíróság a döntésének meghozatalakor egyfajta alkotmányossági tesztet kell, hogy lefolytasson. Ebben az értelemben tehát az alkotmánybírósági felülvizsgálat mégis egyfajta negyedfokként értelmezhető, hiszen a jogági bírósági döntések alaptörvény konformitását felülvizsgálja. Ez ráadásul egy kúriai döntés kapcsán a rendkívüli jogorvoslat rendkívüli jogorvoslatának tekinthető. Alkotmánybírósági felülvizsgálat fő szabálya, hogy a rendes jogorvoslati jogosultságokat ki kell mérítenie a kérelmezőnek, illetve a sérelmezett bírói ítéletnek konkrét alapjogi jogsértést kell megvalósítania. További elméleti jellegű kérdésként merülhet fel, hogy ha a Kúria egy elvi döntésben, vagy jogegységi határozatban értelmezi egy törvény rendelkezéseit az Alaptörvény rendelkezéseinek tükrében, és a témához kapcsolódóan már korábban meghozásra került egy alkotmánybírósági határozat, vagy alkotmányossági mérce, akkor ezen döntések a jogforrási hierarchián belül hogyan viszonyulnak egymáshoz, melyik van feljebb és az első fokú bíróságnak a döntését melyik határozat elvi tartalmára kellene alapítania. A gyakorlat azt mutatja, hogy az alkotmánybírósági felülvizsgálat lehetőségével az alkotmánybírósági határozatok a kúriai döntések felé kerülhetnek, ez azonban sértené az Alaptörvénynek azon rendelkezését, miszerint a Kúria örökös az országos jogegység felett.

Az Alkotmánybíróság ilyen irányú jogosítványai viszont az igazságszolgáltatás hatalmi ág felé tolják el a testületet. Az alkotmányértelmezés az alkotmányozó hatalomhoz, az eseti bírói döntések az igazságszolgáltató hatalomhoz, a negatív jogalkotás pedig a törvényhozó hatalmi ág felé tolja el az Alkotmánybíróságot. Ez a hatalmi triász kérdéseket vet fel a hatalmi ágak elválasztási elvének tényleges megvalósulása kapcsán. Az Alkotmánybíróság a fenti feladatain túlmenően gyakorlatilag a képviseleti demokrácia őreként is beazonosítható, különös tekintettel arra, hogy a hatályos magyar alkotmányjogi szabályozás értelmében a parlamenti képviselők nép által történő visszahívására nincs alkotmányos lehetőség. Mivel az Alkotmánybíróság egyik klasszikus hatalmi ágba sem illeszthető be a fenti jogosítványai alapján, felmerül annak a lehetősége, hogy az alkotmánybíróságról, mint önálló hatalmi ágról elmélkedjünk.



Az alapjogi ítélkezésnek a jogági ítélkezés fölé történő kerülésével a Kúriának az országos jogegység biztosítására vonatkozó törekvései háttérbe szorulnak az Alkotmánybíróság alapjogi dogmatikát kidolgozó tevékenységével szemben.

Dolgozatom harmadik fejezetében arra a kérdésre keresem a választ, hogy a hatalommegosztás eszméjének gyakorlati megvalósulása milyen eszközökkel és hogyan járulhat hozzá a jó állam felépítéséhez. Ennek keretében részletesen vizsgálom a jog gyakorlásához kapcsolódó demokratikus követelmények érvényesülését, az alkotmányos párbeszéd, valamint a civil szervezetek döntés-előkészítő munkában való részvételét, áttekintem a demokratikus szabadságjogok védelmének nemzetközi és európai hátterét, valamint a vizsgálom a sajtószabadságnak, mint a hatalmi ágak megosztásának biztosítékának az érvényesülését. A dolgozatban megfogalmazásra került, hogy a hatalmi ágak elválasztásának követelménye nem önmagában, önmagáért való követelmény, hanem az a demokratikus szabadságjogok érvényesülésének alapvető és legfőbb biztosítéka.

A dolgozatom negyedik részében áttekintem a bírói hatalmi ág helyzetét az Alaptörvény hatálybalépését követően. Ennek keretében vizsgálom az alkotmányjogi panasznak, mint esetleges rendkívüli jogorvoslatnak a nemzetközi vonatkozásait, összegzem a valódi alkotmányjogi panasz alkalmazásához kapcsolódó tapasztalatokat, valamint elemzem az Alkotmánybíróság és a jogági bíróságok alapjogvédelmi tevékenységét. A bíróságok alapjogvédelmi tevékenységének vizsgálata szorosan összefügg a bírósági szervezetrendszer igazgatásának és felépülésének hazai és nemzetközi kérdéseivel.

Mindezek alapján a dolgozatom ötödik fejezetében a vizsgálat keretében kitérek az eljáró bíró személyi függetlenségéhez kapcsolódó alkotmányos követelményekre, valamint a bírósági szervezetrendszer, mint hatalmi ág szervezeti függetlenségére is. A bírósági szervezetrendszer igazgatásához kapcsolódó kérdések keretében vizsgálom a testületi, valamint az egyszemélyi irányításával összefüggésben felmerülő lehetőségeket is.

Dolgozatom hatodik részében áttekintem a bírói függetlenség jellemzőit, annak természetét, valamint helyét a hatalommegosztás rendszerében. Ennek keretében kitérek a mentelmi jog, mint a bírói függetlenség garanciális biztosítékának vizsgálatára is. Javaslom, hogy mind a bírósági fogalmazókra és ügyintézőkre, mind pedig a bírósági titkárokra terjessze ki az országgyűlés a mentelmi jog biztosította védelmet, amely védelem a bírósági ülnökhöz hasonló módon, korlátozottan illethetné meg az eljáró igazságügyi alkalmazottakat.

A rendkívüli horderejű választási ügyekben quasi igazságszolgáltatási funkciót betöltő NVB tagjainak mentelmi joga pedig különösképp azért is indokolt lenne, mert a vá-

lasztási időszakban éppen ezen szerv dönt a képviselőjelöltek mentelmi jogának felfüggesztéséről. Jogdogmatikai vezérelv, hogy egyetlen szerv vagy személy jogállása sem lehet alacsonyabb besorolású, mint azé, mely fölött felügyeletet gyakorol.

Dolgozatom hetedik fejeztében a bírósághoz fordulás jogát, mint alkotmányos alapjogot veszem górcső alá. Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikkének (1) bekezdése alapján „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”. A hivatkozott bekezdésből levezethető, hogy a bírósághoz fordulás Alaptörvényből eredő alapjognak több fogalmi összetevője is van. Megjelenik egyrészt: a vádemelés, mint az állami büntetőhatalom érvényesítése, valamint ezen felül; a „per”, amelyben a jogok és kötelezettségek elbírálása; törvény által felállított független és pártatlan bíróság útján történik; tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül. Azt is fontos hangsúlyozni, hogy a 2012 előtt meghozott vonatkozó alkotmánybírósági határozatokat hatályon kívül helyezték, de felhasználásukat az Alkotmánybíróság megerősítette, tehát azok továbbra is sorvezetőként szolgálnak a jogalkalmazás számára. Az AB a 2/2017. (II. 10.) AB határozatában a következőképpen foglalta össze a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját: a „tisztességes eljárás (fair trial) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.]. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}” (Indokolás [45]–[53]). Mindebből az következik, hogy ha az alaptörvényi fogalom bármelyik rész-eleme is hiányzik, a

bírósághoz fordulás joga alapvetően sérül. Fontos kiemelni, hogy az Alaptörvény a bírósághoz fordulás jogának fogalmi tartalmi elemeit nemzetközi emberi jogi szerződések tartalmából kiindulva határozza meg.

Az Alaptörvényben meghatározott fogalom elemzése után levonható az a következtetés, hogy a bírósághoz fordulás joga egy olyan alkotmányos anyajog, amely magában foglalja a jogági jogoknak és kötelezettségeknek a törvény által felállított, független és pártatlan bíróságok általi elismerését és megkövetelését, amely bíróság egy tisztességes eljárás keretében, vagyis a fegyverek egyenlőségének elve alapján nyilvános tárgyaláson és ésszerű határidőn belül hozza meg határozatát. Bármelyik alkotmányos követelmény meghiúsulása közvetett módon a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogának sérelmét jelenti, mivel a jogérvényesítés végső soron nem történik meg maradéktalanul.

A hivatkozott alkotmánybíróági határozatokból látható, hogy a 2012 előtti és azt követő alapjogi gyakorlatban nincs különbség a bírósághoz fordulás alapjog tartalmának a megítélésében, így a korábban meghozott határozatokat továbbra is figyelembe kell vennie a jogági bíróságoknak.

A hatalmi ágak megosztásának kérdésköréhez, kapcsolódik az egyes állami intézmények szuverenitásának kérdése is. Mindebből az következik, hogy az EJEB (hasonlóan a magyar Alkotmánybírósághoz) nem egy negyed és ötöd fokú jogorvoslati fórumként jelenik meg, figyelemmel arra, hogy alapvető jogok védelmének a biztosítása mindig az adott egyezményhez csatlakozó tagállamnak a feladata. Ebből adódik, hogy az EJEB eljárásaiban alperesként nem egy magánszemély, vagy egy jogi személy jelenik meg, hanem a Magyar Állam. Az EJEB-nek, mint bíróságnak eljárási jogosultságát, hatáskörét az határozza meg, hogy az államok az Emberi Jogok Európai Egyezményét ratifikálták a saját jogrendszerükbe, és az Emberi Jogok Európai Egyezményének tényleges érvényesülésével összefüggésben felhatalmazást adtak az EJEB-nek eljárások lefolytatására. Ebből adódik az, hogy EJEB-nek, de akár más nemzetközi bíróságnak is az eljárása nem sérti és nem is sértheti Magyarország szuverenitását, hiszen, ahogy a magyar állam hozzájárult ezeknek az eljárásoknak a lefolytatásához, az egyezmény elfogadásával, úgy ezt a hozzájárulást természetesen vissza is vonhatja.

Egyes jogintézmények absztrahálódnak, és a jogi érv és eszközrendszer köréből áttevődnek politikai síkra. Az egyes jogok vagy részjogosítványok magasabb szintű absztrahácójaként megjelennek az alapelvek, az alapelvek egységbe foglalásaként megjelennek az alapjogok, és ezek az alapjogok vagy az alapjogoknak bizonyos összessége, csoportja, értékeket alkot. Nem mehetünk el szó nélkül amellet, hogy mit tekintünk alapjogi érték-

nek és ezeket az értékeket mely intézmények jogosultak tagállamok vonatkozásában valódi tartalommal kitölteni. Az emberi jogok egyezményébe foglalt elidegeníthetetlen alapjogok vonatkozásában a nemzetközi közmegegyezés az, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát kell követni. Figyelemmel kell lennünk ugyanakkor arra, hogy az egyes alapjogok másként jelennek meg a jogágak szintjén a különböző tagállamokban.

Mindebből az következik, hogy adott alapjognak a jogágra vetítendő tartalmát és annak megvalósulásának tényleges követelményeit összefüggésben egyébként az állami szuverenitás követelményével is, kizárólag a tagállami alkotmánybíróságok határozhatják meg.

Határozott álláspontom az, hogy az állami szuverenitáshoz hozzátartozik, hogy az adott alapjogok és az alapjogok által képviselt értékek tartalommal megtöltése kizárólag az adott tagállam alkotmányos hagyományain alapulva, azt figyelembe véve, az adott társadalom szükségletei és jogi, politikai kultúrája alapján történhet meg. Az EJEB tevékenysége is folyamatosan és organikusan változik, az adott időszak kihívásához igazodva.

Ezzel együtt is fontos figyelembe venni az Alkotmánybíróság hatáskörének az újragondolását, és szükséges ezen hatáskörök összevetése, a német alkotmánybíróság hatásköreivel, valamint az ebből adódó konzekvenciák levonása, a Magyarországról érkező kérelmek befogadhatóságával kapcsolatban. Amennyiben az Alkotmánybíróság a valódi alkotmányjogi panasz intézményével egy hatékony jogorvoslati fórumot tudna biztosítani, az egyrészt egy nyíltan felvállalt igazságszolgáltatási tevékenység lenne, amely újragondolásra kell, hogy készítsen bennünket az Alkotmánybíróságnak a hatalmi ágak körében elfoglalt szerepéről, másrészt viszont a nemzeti szuverenitást elősegítő módon Magyarország intézményrendszerén belül tudná tartani azokat alapjogi kérdéseket, amelyeket jelenleg az esetek meghatározható százalékában az országtól független igazságszolgáltatási szerv látja el.

Ez a szuverenitás szempontjából azért is üdvözlendőbb lenne, mert amíg Magyarország Alkotmánybírósága az Alaptörvény, addig az Emberi Jogok Európai Bírósága az Európai Emberi Jogi Egyezményt alkalmazza. Mindezek alapján fontos látnunk azt, hogy az ítélezésben a jogági ítélezésben egyre inkább megjelenik az alapjogi központúság és alapjog védelem követelménye. Ahhoz pedig, hogy a rendes bíróságok a frontvonalban teljesíteni tudják alkotmányos kötelezettségüket mindenféleképpen szükséges és nélkülözhetetlen az erős Alkotmánybíróság intézményének a fenntartása.

A jogági eljárásjogi törvények vonatkozásában kiemelendő és üdvözlendő, hogy mind

a Kp., mind pedig az új Pp. esetében bővült és konkretizálódott az igényérvényesítési lehetőségek köre. Míg a Kp. lehetővé teszi, hogy a jogkereső állampolgár szélesebb körben citálja bíróság elé az államot, addig az új Pp. a professzionális pervitelt elhatárolja a jogi képviselő nélkül eljáró felekre vonatkozó eljárásjogi szabályoktól, elősegítve ezzel a jogban járatlan laikus felek személyesen történő jogérvényesítési lehetőségeit is.

A jogi képviselő nélkül eljáró felekre irányadó papír alapú nyomtatványok bevezetése alapvetően üdvözlendő, azonban figyelemmel a nyomtatványok terjedelmére és bonyolultságára, indokolt lenne őket rövidíteni és több pertárgytípusra is konkretizálni. Ez a hiánypótlási felhívások csökkentésén keresztül hozzájárulhatna a pergazdaságosság és perkoncentráció elveinek még magasabb szinten történő érvényesüléséhez.

Az Alkotmánybíróság jogköreiben megjelenő igazságszolgáltatási tevékenység az igazságszolgáltató hatalmi ág felé tolja el az Alkotmánybíróságot, ezért a bírósághoz fordulás jogának értelmezésekor figyelemmel kell lenni az alapjogi jogérvényesítés lehetőségeire is. Ez az újfajta helyzet a gyakorlatban azt jelenti, hogy a bírósághoz fordulás joga egyúttal az Alkotmánybírósághoz fordulás jogát is jelenti, amely alátámasztja azon álláspontokat, miszerint az Alkotmánybíróság is bíróság. További kutatások tárgyát jelentheti, hogy amennyiben az Alkotmánybíróságot bíróságnak tekintjük, akkor az Alaptörvényben meghatározott, a bírósághoz fordulás jogára vonatkozó követelmények miképp illeszthetők az alkotmányjogi panaszokhoz kapcsolódó eljárásokra.

Dolgozatom nyolcadik fejezetében az Alkotmánybíróságnak a hatalmi ágakon belül elfoglalt helyét vizsgálom. A rendszerváltás időszakában élénk vita bontakozott ki akörül, hogy az újonnan felállítandó alkotmánybíróságnak milyen hatásköröket biztosítsanak. Az ellenzék érdekelt volt egy erős, széles jogkörökkel bíró alkotmánybíróságban, amelynek vitájául a német alkotmánybíróság szolgált. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság feladata és funkciója, a létrehozását követő, közvetlen időszakban az volt, hogy biztosítsa a kommunista diktatúrából az alkotmányos jogállamba a békés átmenetet.

Ehhez kapcsolódóan, az Alkotmánybíróság számos döntésében értelmezte, 1989. XX. tv. (a régi Alkotmány) jogállamra való rendelkezéseit, valamint megalkotta azon intézményi garanciák alapjogi feltételeit, amelyek az egyes alapjogok egyes állampolgári alapjogok érvényesüléséhez hozzájárulnak. Figyelemmel arra, hogy Magyarországon az alkotmánybíráskodás tevékenységnek nem volt előzménye, az Alkotmánybíróság a nemzetközi gyakorlatra is figyelemmel állapította meg azokat a mércéket, amelyek a jogállami működés nélkülözhetetlen alapfeltételül szolgálnak. Gyakorlatilag ennek egy összefoglaló

elnevezése a Láthatatlan Alkotmány, amelynek kialakítása Sólyom László alkotmánybíró által vezetett testülethez kötődik, amely keretében az Alkotmánybíróság értelmezte, és kibontotta az egyes alapjogi követelményeket, valamint olyan további követelményeket fogalmazott meg, amelyek szövegszerűen az Alkotmányban nem jelentek meg.

Szükségnek gondolnám a jogértelmezési és jogalkalmazási bizonytalanságok elkerülése érdekében az Alkotmánybíróság igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó funkcióit leválasztani a jelenlegi testületről és egy alkotmányjogi kollégium keretében a Kúriához csatolni. Egyrészt elképzelhető az Alkotmánybíróság mellett – a korábban említetteknek megfelelően – egy olyan alapjogi kúriai kollégium létrehozása, amely kizárólag az alapjogi jogértelmezésekkel összefüggő kérdésekre adna választ kötelezően alkalmazandó jelleggel (kvázi az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali mechanizmusának mintájára). Ebben az esetben az Alkotmánybíróság további funkciói – pl. normakontroll – a jelenlegi Alkotmánybíróságon maradnának (bírói hatalom gyakorlásának részleges egységesítése). Másrészt – véleményem szerint legjobb megoldásként – elképzelhető az Alkotmánybíróságnak a Kúria szervezetébe történő teljes integrálása, teljes mértékben egységesítve ezzel a bírói hatalomgyakorlást.

Az alapjogi kollégium egyszerre tölthetné be a jelenlegi Alkotmánybíróság által ellátott funkciókat, valamint vehetne részt a bírósági szervezet rendszer keretein belül meghozott bírósági döntések alapjogi felülvizsgálatában. Az alapjogi kollégium tagjait továbbra is az Országgyűlés választaná kétharmados többséggel a jelenleg hatályos eljárási keretek között, a jelenlegi feltételek mentén, a jelenleg hatályos megbízási időtartam szerint. Ez az alapjogi kollégium kvázi Alkotmánybíróságként járhatna el a törvényekkel összefüggő előzetes és utólagos normakontroll eljárások vonatkozásában.

A rendes bírósági szervezetrendszer keretein belül meghozott döntések vonatkozásában pedig a Kúria felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslati eljárás keretében foglalnak állást a jogvita egyes alkotmányos alapjogokat érintő aspektusairól. Mindez egyszerre biztosítaná a bírói hatalom egységességét és az alapjogi felülvizsgálat lehetőségét is, egyúttal megoldást jelentene a jelenleg fennálló, az Alaptörvény értelmezéshez kapcsolódó, valamint a jogegység biztosítására vonatkozó kettősségre.

A felülvizsgálati eljárás keretében abban az esetben, hogyha a jogerős bírósági döntés ellen alapjogokkal összefüggő visszásságokat is megfogalmaz a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél, az eljáró kúriai Tanács az alapjogi kérdések megválaszolása vonatkozásában együtt járna el az alapjogi kollégium kijelölt tanácsával. Ez az összetett eljárásrend megfelelően biztosítaná mind a jogági szabályozás mind az alkotmányos

tartalom megfelelő érvényesülését, figyelemmel a jogegységi szempontokra is.

Az alapjogi kérdés meghatározó jelentősége esetén az ügyet az alapjogi kollégium, valamint az érintett jogági kollégium teljes együttes ülése elé lehetne bocsátani. Az eljárási törvénynek megfelelő módosítása révén ily módon lehetővé lehetne tenni a bírói hatalom egységesítését (mind az ítékezés, mind normakontroll, mind az Alaptörvény értelmezés szempontjából), az alapjogi szempontrendszer jogági ítékezésbe történő további becsatolását, valamint a jogági és alapjogi országos jogegység magas szintű biztosítását.

Az iménti változtatás álláspontom szerint jobban elősegítené a jogbiztonság és jogegység fejlődését tekintettel arra, hogy az önálló igazságszolgáltatási hatalmi ágat érintetlenül hagyná. Általánosságban megállapítható, hogy az Alkotmánybíróságnak az igazságszolgáltató hatalmi ág felé történő eltolódása új helyzet állítja a bíróságokat. Az alapjogi jogérvényesülés előtérbe kerülésével az alkotmányos alapjogok a rendes bírósági gyakorlatnak is hangsúlyosabban fogják a részét képezni, az alkotmánybírósági gyakorlatra a jogági bíróságoknak is jobban tekintettel kell lenni.

Szükség lenne azonban az Alkotmánybíróságról szóló törvény 27. § b) pontjának a pontosítására abban a tekintetben, hogy mit ért a törvény „jogorvoslat” alatt. Akként lenne célszerű módosítani a törvényt, hogy a jogorvoslati lehetőségek kimerítése mellett a rendkívüli jogorvoslati lehetőségek közül a felülvizsgálati indítvány lehetőségének a kimerítését is követelje meg. Ily módon egy sokkal zártabb, koherensebb és hierarchikusabb rendszer jöhetne létre az ágazati jogi ítékezés csúcsán a Kúriával, az alapjogi jogorvoslat tekintetében pedig az Alkotmánybírósággal, kizárva ezzel mind a negatív, mind pedig a pozitív hatásköri összeütközések esélyét.

Dolgozatom záró, kilencedik fejezetében az alkotmányjogi panaszok egyes típusait vizsgálom, különös tekintettel az újonnan bevezetett valódi alkotmányjogi panaszra. Az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában a legjelentősebb bíróságokra is kiható kérdés, hogy miképp lehet meghatározni az alapjogsértő bizonyíték értékelés határait. Ez természetéből adódóan összefügg a jogsértés és az alapjogsértés meglehetősen sok kérdést felvető megkülönböztetésével is. Hosszú távú kutatások alapját kell szolgálnia a „sima” jogsértés és az alapjogsértés elhatárolásának kérdése, melynek eredményeként lehetne – legalábbis jogelméleti szinten – meghúzni azt a képzeletbeli vonalat, hogy mely esetek tartoznak a jogági szinten, perspektivikusan vizsgálódó Kúriához, és mely esetek tartoznak az alapjogi kérdésekben vizsgálódó Alkotmánybírósághoz. Összességében elmondható, hogy a valódi alkotmányjogi panasz jogintézmény bevezetése óta

eltelt években érkezett összesen több száz alkotmányjogi panasz eredményességével kapcsolatban tendenciózus vonalakat lehet felvázolni, amelyek pozitív tükröt állítanak a jogági bíróságok elé az alaptörvény-konform ítélkezés követelményének érvényesülésével kapcsolatban.

A feldolgozott és hivatkozott alkotmánybíróági határozatokból az következik, hogy alapjogsértést a jogági bíróságok az objektív intézményvédelmi kötelezettség megszegése útján követhetnek el. Az objektív intézményvédelmi kötelezettség konkrét tartalma a jogági ítélkezésben abban áll, hogy a bíróságnak biztosítania kell a tisztességes eljáráshoz fűződő alkotmányos alapjog folyamatos érvényesülését, valamint a bizonyítékok okszerű és Alaptörvénynek megfelelő mérlegelését. Fontos kiemelni, hogy a hivatkozott alkotmánybíróági döntésekben az alapjogsértés valamennyi esetben a jogági bíróság által foganatosított eljárási cselekményekhez kapcsolódott, nem pedig a felek által a bírósági eljárást megelőző, vagy a bírósági eljárás során tanúsított magatartásokhoz.

Mindebből álláspontom szerint az következik, hogy magánszemélyek horizontális viszonyában az alapjogsértés csak közvetett módon értelmezhető, tekintettel arra, hogy az a jogsértés nem önmagában következik be, hanem valamely jogági szabályozás súlyos megsértése okán. Ezzel szemben az állami szervek, hatóságok és az állampolgár vertikális, közjogi viszonya vonatkozásában az állami szervek részéről merülhet fel az állampolgár alkotmányos jogainak megsértése az objektív intézményvédelmi kötelezettség megszegése által.

Mindez abból adódik, hogy az Alaptörvény mind az emberi jogok, mind az állampolgári jogok tekintetében imperatív jelleggel tartózkodási és objektív intézményvédelmi kötelezettséget ír elő az állami szervek számára. Abban az esetben, ha valamely jogági szabályozás nem kompatibilis az Alaptörvény imperatív előírásaival, vagy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség keletkezik.

Az Alaptörvény objektív intézményvédelmi kötelezettségek előíró jellegére tekintettel az állampolgárok egymás között, jogokat és kötelezettségeket nem alapíthatnak közvetlenül az Alaptörvényre. Azok forrása minden esetben egy jogági jogszabályon alapuló szerződés, vagy egyéb jogi tény.

Mindebből okszerűen következik az is, hogy az állampolgárok egymás közötti viszonyaiban egymás alkotmányos alapjogait csak közvetett úton, a jogági jogszabály által előírt normák megsértésével sérthetik meg. Szintén ehhez a körhöz tartoznak azon esetleges jogsértések, amelyeket a Magyar Állam, mint magánjogi Szerződő Fél követ el.

Mindezek alapján az alapjogsértés és jogsértés elhatárolása tekintetében nem az az



elsődleges kérdés a probléma megközelítése vonatkozásában, hogy hol kezdődik a jogági szabályozás és az alapjog lényeges tartalmának elhatárolása, hanem az, hogy a jogsértés alanyai milyen horizontális vagy vertikális viszonyban vannak egymással, valamint az, hogy a vertikális jogviszony résztvevőjeként az állami szervek az objektív intézményvédelmi kötelezettségük teljesítésével megfelelően biztosítják-e az Alaptörvényben megfogalmazott alapjogok megfelelő érvényesülését. Mindebből egyúttal az is okszerűen következik, hogy ha az állami szerv ezen kötelezettségének nem tesz eleget, az szükségszerűen alapjogsértést von maga után.

Az állam elsődleges feladata az emberek személyi szabadságának lehető legteljesebb biztosítása azáltal, hogy az alapjogok érvényesítése érdekében kellő garanciákkal körülvett állami intézmény rendszert működtet. Az Alaptörvény az állami szervezetrendszerre vonatkozó leíró és meghatározó részeken túlmenően azt az alapjogi katalógust tartalmazza, amely a jogokat az állam biztosít az állampolgárai és mások számára.

Ezen alapvetések címzettje nem közvetlenül az állampolgár, hanem az állami szervek és a jogalkotás egyéb szabályozásai hatnak ki az állampolgárok egymás közötti viszonyaira. A jogi védelemhez, mint objektív intézményvédelmi kötelezettséghez tartozik annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy pontosan milyen tevékenységek tartoznak a bírói hatalomgyakorlás kérdésköréhez.

## II. A kutatás során alkalmazott módszerek és források

A dolgozat a különböző fejezetekben tárgyalt alkotmányjogi problémák sajátos jellemzőire tekintettel számos tudományos módszert alkalmaz.

Az alkotmányjogi problémákat és történeti hátteret bemutató fejezetek, így például „A hatalom természete, a hatalmi ágak megjelenésének és elválasztásának államelméleti alapjai” vagy „A bírósági szervezetrendszer igazgatásának és felépülésének nemzetközi és hazai kérdései” fejezetek egy részében jogtörténeti elemzésre kerül sor, amely során összehasonlító jelleggel, az adott intézményhez kapcsolódó fejlődési ívet bemutatva közelítem meg az alkotmányos kérdéseket.

A részletes alkotmányelméleti kifejtést igénylő fejezetekben és fejezetrészekben dogmatikai, összehasonlító, analitikus és alkotmányelméleti módszert alkalmazok. Ennek keretében bemutatom a hivatkozott szakirodalmi álláspontokat az adott problémát illetően, azonban a különböző értelmezésekből saját következtetéseket vonok le és de lege ferenda javaslatokat fogalmazok meg.

A nemzetközi és hazai bírósági igazgatási rendszert tárgyaló fejezetben az összehasonlító és a normatív-leíró módszert alkalmazom. A dolgozatban az alkotmányjogi problémák középpontjában az igazságszolgáltatás alkotmányos helyzete áll, amelynek elemzése során kiemelet figyelmet fordítottam mind az Alaptörvényre, mind pedig a vonatkozó alkotmánybírósági és nemzetközi joggyakorlatra.

A dolgozat erősen támaszkodik a kazuisztikus esetfeldolgozásra, a megfogalmazott alkotmányjogi problémák a közel száz elemzett jogesetből levont szerzői következtetéseken alapulnak. A dolgozat az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései közül huszonötöt, a magyar Alkotmánybíróság határozatai közül hatvankettőt, míg annak végzései közül tizenkettőt tárgyal, vagy elemez.

A jogesetek, vonatkozó szabályozások, valamint jogirodalmi álláspontok összevetésének célja, olyan absztrakt, dogmatikai megközelítések és következtetések kidolgozása, amelyek eredménnyel alkalmazhatók az alkotmányossági kérdések gyakorlati értelmezése során (például a jogági jogsértés és az alapjogi jogsértés elhatárolására vonatkozó kritériumrendszer kialakítása).

Az értekezés elkészítéséhez felhasznált jogeseteket a fejezetek és fejezetrészek felépítésének megfelelően hivatkozom és elemzem, egyúttal bemutatva a vonatkozó szakirodalmat.

A tudományos szakirodalom feldolgozása keretében hivatkozom monográfiákra, könyvrészletekre, folyóiratcikkekre, doktori értekezésekre, egyetemi tankönyvekre, azaz a tudományos szakirodalom teljes spektrumára.

A közel száz hivatkozott jogeset között feldolgozásra kerültek az Emberi Jogok Európai Bíróságnak vonatkozó döntései, valamint a hazai Alkotmánybíróság számos határozata és végzése is. A tézisfüzet végén – a teljesség igényével – külön fejezetben foglalom össze mind a hivatkozott szakirodalmat, mind a feldolgozott és hivatkozott jogeseteket.

A tudományos szakirodalom és hivatkozott jogeseteken túlmenően az értekezés bizonyos részeiben a tárgyalt témához igazodóan más típusú források is megjelentek: például a „Hatalommegosztás, mint a jó állam eszköze” fejezetben a Standard Eurobarometer, World Justice Project, Freedom House, Reporters Without Borders, KSH, NKE stb. felmérései.

### **III. A kutatás összegzése, új tudományos eredményeinek tézisszerű összefoglalása**

Az értekezésben sikerrel igazoltam és alátámasztottam a kutatás felvázolásánál felvetett hipotéziseket, mely alapján tudományos téziseim az alábbiak:

1./ A hatalmi ág olyan kikényszeríthetően állami közhatalmat gyakorló állami intézményeknek, szervezeteknek az összessége, amelyek hatalmi közfunkciókat látnak el. Az uralmi ággal szemben azoknak az egy bizonyos rendezési elv alapján szerveződő tényezőknek az összessége, amelyek állam által kikényszeríthető közhatalmat nem gyakorolnak, közhatalmi funkciókat nem látnak el, azonban a szervezési elvből, vagy tevékenységből kifolyólag a társadalom nagy részére hatást gyakorolnak, befolyásolván azt valamilyen irányba.

2./ A valódi alkotmányjogi panasz bevezetése alapvetően változtatta meg az Alkotmánybíróságnak az alapjogvédelmi intézményrendszerben betöltött helyét, valamint a jogági és alapjogi ítélezés intézményesített kapcsolatait. Az új helyzet nemcsak a Kúria, hanem az Alkotmánybíróság számára is komoly kihívásokat állított. Az alapjogi ítélezésnek a jogági ítélezés fölé történő kerülésével a Kúriának az országos jogegység biztosítására vonatkozó törekvései háttérbe szorulnak az Alkotmánybíróság alapjogi dogmatikát kidolgozó tevékenységével szemben.

3./ A hatalmi ágak elválasztásának követelménye nem önmagában, önmagáért való követelmény, hanem az a demokratikus szabadságjogok érvényesülésének alapvető és legfőbb biztosítója.

4./ Mind a bírósági fogalmazókra és ügyintézőkre, mind pedig a bírósági titkárokra terjedje ki az Országgyűlés a mentelmi jog biztosította védelmet, amely védelem a bírósági ülnökhöz hasonló módon, korlátozottan illethetné meg az eljáró igazságügyi alkalmazottakat. A rendkívüli horderejű választási ügyekben quasi igazságszolgáltatási funkciót betöltő NVB tagjainak mentelmi joga pedig különösképp azért is indokolt lenne, mert a választási időszakban éppen ezen szerv dönt a képviselőjelöltek mentelmi jogának függesztéséről. Jogdogmatikai vezérelv, hogy egyetlen szerv vagy személy jogállása sem lehet alacsonyabb besorolású, mint azé, mely fölött felügyeletet gyakorol.

5./ A bírósághoz fordulás joga egy olyan alkotmányos anyajog, amely magában foglalja a jogági jogoknak és kötelezettségeknek a törvény által felállított, független és pártatlan bíróságok általi elismerését és megkövetelését, amely bíróság egy tisztességes

eljárás keretében, vagyis a fegyverek egyenlőségének elve alapján nyilvános tárgyaláson és ésszerű határidőn belül hozza meg határozatát. Bármelyik alkotmányos követelmény meghiúsulása közvetett módon a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogának sérelmét jelenti, mivel a jogérvényesítés végső soron nem történik meg maradéktalanul.

6./ Az Alkotmánybíróság jogköreiben megjelenő igazságszolgáltatási tevékenység az igazságszolgáltató hatalmi ág felé tolja el az Alkotmánybíróságot, ezért a bírósághoz fordulás jogának értelmezésekor figyelemmel kell lenni az alapjogi jogérvényesítés lehetőségeire is. Ez az újfajta helyzet a gyakorlatban azt jelenti, hogy a bírósághoz fordulás joga egyúttal az Alkotmánybírósághoz fordulás jogát is jelenti, amely alátámasztja azon álláspontokat, miszerint az Alkotmánybíróság is bíróság.

7./ Szükségesnek gondolnám a jogértelmezési és jogalkalmazási bizonytalanságok elkerülése érdekében az Alkotmánybíróság igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó funkcióit leválasztani a jelenlegi testületről és egy alkotmányjogi kollégium keretében a Kúriához csatolni. Ezzel megvalósulna a bírói hatalmi ág egyesítése.

8./ A bírói hatalom „töredezettsége” erodálja a Kúriának az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésébe foglalt kötelezettségét, amely szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét. Az Alaptörvény ugyanis nem tesz különbséget alapjogi jogegység és jogági jogegység között.

9./ Szükség lenne az Alkotmánybíróságról szóló törvény 27. § b) pontjának a pontosítására abban a tekintetben, hogy mit ért a törvény „jogorvoslat” alatt. Akként lenne célszerű módosítani a törvényt, hogy a jogorvoslati lehetőségek kimerítése mellett a rendkívüli jogorvoslati lehetőségek közül a felülvizsgálati indítvány lehetőségének a kimerítését is követelje meg. Ily módon egy sokkal zártabb, koherensebb és hierarchikusabb rendszer jöhetne létre az ágazati jogi ítélkezés csúcsán a Kúriával, az alapjogi jogorvoslat tekintetében pedig az Alkotmánybírósággal, kizárva ezzel mind a negatív, mind pedig a pozitív hatásköri összeütközések esélyét.

10./ Az alapjogsértés és jogsértés elhatárolása tekintetében nem az az elsődleges kérdés a probléma megközelítése vonatkozásában, hogy hol kezdődik a jogági szabályozás és az alapjog lényeges tartalmának elhatárolása, hanem az, hogy a jogsértés alanyai milyen horizontális vagy vertikális viszonyban vannak egymással, valamint az, hogy a vertikális jogviszony résztvevőjeként az állami szervek az objektív intézményvédelmi kötelezettségük teljesítésével megfelelően biztosítják-e az Alaptörvényben megfogalmazott alapjogok megfelelő érvényesülését. Mindebből egyúttal az is okszerűen következik, hogy ha az állami szerv ezen kötelezettségének nem tesz eleget, az szükségszerűen alapjogsértést von maga után.

#### IV. Az értekezéshez felhasznált szakirodalom jegyzéke

- ÁDÁM Antal (1998): *Alkotmányi értékek és alkotmánybíráskodás*. Osiris, Budapest.
- ALBERT, Richard (2015): Az Egyesült Államok Alkotmányának megváltoztathatatlan központi magja. *Medias Res*, 2. szám.
- AQUINÓI Szent Tamás (2011): *A Summa Theologiae kérdései a jogról*. Ford.: TUDÓS TAKÁCS János. Szent István Társulat, Budapest.
- ARATÓ Balázs (2019): Alkotmányjogi panasz a német jogrendben, különös tekintettel a befogadhatóság kérdésére. In: ANON (szerk.) *Az Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban II.: Alkotmánybírói panasz – hatáskörrel kapcsolatos kérdések*. HVG-ORAC, Budapest, 502–515.
- BADÓ Katalin – LOVASSY Ádám – TÉGLÁSI András (2019): Az Alkotmánybíróság választásokkal kapcsolatos gyakorlata. In: TÉGLÁSI András (szerk.): *Tanulmányok a választójog, a választási rendszerek és a népszavazás aktuális kérdéseiről*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- BALOGH-BÉKESI Nóra (2012): Az alapjogvédelem hatékonysága a hatásköri változások tükrében. *Pázmány Law Working Papers*, 38. szám.
- BALOGH-BÉKESI Nóra (2013): Az Alkotmánybíróság új hatáskörei és az alapjogvédelem. In: KATONA Klára – SZALAI Ákos (szerk.): *Hatékony-e a magyar jog?* Pázmány Press, Budapest.
- BALOGH-BÉKESI Nóra (2015): Az Európai Unióban való tagságunk alkotmányos összefüggései az esetjog tükrében. Pázmány Press, Budapest.
- BALOGH Zsolt (2010): Az alkotmánybíráskodás jövője. Fórum. *Fundamentum*, 1. szám.
- BALOGH Zsolt (2011a): Alkotmánybíráskodás egykor és ma. *Alkotmánybírói Szemle*, 1.szám.
- BALOGH Zsolt (2011b): Az alkotmánybíráskodás egyes kérdései az új Alkotmány alapján. In: KUBOVICSNÉ BORBÉLY Anett – TÉGLÁSI András – VIRÁNYI András (szerk.): *Az Új Alaptörvényről – elfogadás előtt*. Az Országgyűlés Alkotmányügyi, Igazságügyi és Ügyrendi Bizottsága, Budapest, 133–139.
- BALOGH Zsolt – MAROSI Ildikó (2012): Vonzások és taszítások – Bírók között. *Alkotmánybírói Szemle*, 1. szám.
- BALSAI István (1992): A magyar Alkotmánybíróság a kormányzat szemszögéből. *Jogtudományi Közlöny*, 6. szám.
- BÁN Tamás (1993): Az Alkotmánybíróság létrejötte. *Világosság*, 11. szám.
- BEKÉNYI József (2010): Az önkormányzatiság és az Alkotmánybíróság. *Alkotmánybírói Szemle*, 2. szám.
- BENE Enikő (2016): A Kúria önkormányzati rendeleteket felülbíró jogköre esetjogi megközelítésben. *Debreceni Jogi Műhely*, 3–4. szám.

- BIBÓ István (1992): *Az államhatalmi ágak elválasztása egykor és most. Bibó István összegyűjtött munkái* 2. kötet. Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern.
- BITSKEY Botond – GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2012): A befogadható alkotmányjogi panasz – az első hónapok tapasztalatai. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- BITSKEY Botond – TÖRÖK Bernát szerk. (2015): *Az alkotmányjogi panasz kézikönyve*. HVG-Orac Kiadó, Budapest.
- BLUTMAN László (2011): Az Alkotmánybíróság és az alkotmány feletti normák: könnyű liaison elkötelezettség nélkül? *Közjogi Szemle*, 4. szám.
- BLUTMAN László (2013): A nemzetközi szerződések joghatásai az alkotmánybírósági eljárásban. *Jogelméleti Szemle*, 4. szám.
- BLUTMAN László (2015): *A nemzetközi jog érvényesülése a magyar jogban*. MTA doktori értekezés, Szeged.
- BLUTMAN László (2017): Szürkületi zóna: Az Alaptörvény és az uniós jog viszonya. *Közjogi Szemle*, 1. szám.
- BLUTMAN László (2019a): Az uniós nemzetközi szerződések alkotmányos helye. *Jogtudományi Közlöny*, 7–8. szám.
- BLUTMAN László (2019b): Törésvonalak az Alkotmánybíróságon: mit lehet kezdeni a nemzetközi joggal? *Közjogi Szemle*, 3. szám.
- BODNÁR Eszter (2010): Alkotmányjogi panasz mint a politikai részvételi jogok védelmének eszköze. In: NAGY Marianna (szerk.): *Ünnepi konferencia az ELTE megalakulásának 375. évfordulója alkalmából* I. kötet. Budapest.
- BORBÁS Beatrix (2014): *A bírói hatalom kárfelelőssége*. HVG-Orac, Budapest.
- BRAGYOVA András (1994): *Az alkotmánybíráskodás elmélete*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, MTA Állam-és Jogtudományi Intézete, Budapest.
- BRAGYOVA András – GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2016): Vannak-e megváltoztathatatlan normák az Alaptörvényben? *Állam-és jogtudomány*, LVII. évfolyam, 3. szám.
- BRUNNER, Georg (1994): Az új alkotmánybíráskodás Kelet-Európában. In: ÁDÁM Antal: *Alkotmányfejlődés és jogállami gyakorlat*. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest.
- CONSTANT, Benjamin (1997): *A régiek és a modernek szabadsága*. Atlantisz Kiadó, Budapest.
- CHRONOWSKI Nóra (2001): Az alkotmánybíráskodás. *JURA*, 2. szám.
- CHRONOWSKI Nóra – DRINÓCZI Tímea – ZELLER Judit (2010): Túl az alkotmányon... Az alkotmányvédelem elméleti és európai kontextusa, továbbá magyar gyakorlata 2010-ben, avagy felülvizsgálható-e az alkotmánymódosító törvény az Alkotmánybíróság által. *Közjogi Szemle*, 4. szám.
- CHRONOWSKI Nóra (2014a): Alkotmányjogi panasz és alkotmányvédelem. *Fundamentum*, 1–2. szám.
- CHRONOWSKI Nóra (2014b): A korlátozott alkotmánybíráskodásról. In: FEKETE Balázs – HORVÁTHY Balázs – KREISZ Brigitta (szerk.): *A világ mi vagyunk... Liber Amicorum Imre Vörös*. HVG-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest.

- CSEHI Zoltán (2011): Kérdések és felvetések a német típusú alkotmányjogi panasz magyarországi bevezetése kapcsán. *Alkotmánybíróági Szemle*, 1. szám, 100–109.
- CSERNY Ákos – ORBÁN Balázs – TÉGLÁSI András (2019): Az integrált jogforrási rendszer. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – HALÁSZ Iván (szerk.): *Bevezetés az alkotmányjogba – Alapfogalmak*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- CSERVÁK Csaba (2002a): A hatalommegosztás elméleti és gyakorlati megvalósulása. *Jesz*, 1. szám.
- CSERVÁK Csaba (2002b): A parlamenti képviselők visszahívhatósága. *Jogelméleti Szemle*, 3. szám.
- CSERVÁK Csaba (2010): *Kormányzati és választási rendszer (avagy demokratikus hatalomgyakorlás komplex rendszere nemzetközi kitekintésben)*. PhD disszertáció,
- CSERVÁK Csaba (2013): *Az ombudsmantól az Alkotmánybíróságig- az alapvető jogok védelmének rendszere*. Lícium – Art, Debrecen.
- CSERVÁK Csaba (2014): The distribution of Power in Europe and in Central Europe (Separation of powers and checks and ballances). In: *Central European Political Science Review*. Winter.
- CSERVÁK Csaba (2015): A jogi és politikai felelősség elhatárolása, érintkezési pontjai. *Glossa Iuridica* II. évfolyam 1–2. szám, KRE-ÁJK, Budapest.
- CSERVÁK Csaba (2016a): *A végrehajtó hatalom és a parlament választása*. Patrocini-um Kiadó, Budapest.
- CSERVÁK Csaba (2016b): *Az alapjogi réteg érvényesülése és intézményrendszere*. 2016. (Habilitációs tézisek), KRE ÁJK, Budapest.
- CSERVÁK Csaba (2016c): A régi alkotmányjogi panasz hiányosságainak szemléltetése. *Jogelméleti Szemle*, 1. szám
- CSERVÁK Csaba (2018): *Az alapjogokat érvényesítő intézményrendszer*. Lícium-Art Kiadó, 270.
- CSERVÁK Csaba – FARKAS György Tamás – RIMASZÉCSI János (2016): Jó Állam Jelentés, Demokratikus Joggyakorlás fejezet. In: KAISER Tamás (szerk.): *Jó Állam Jelentés 2016*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.
- CSINK Lóránt (2008): *Az államfő jogállása Európában és Magyarországon*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged.
- CSINK Lóránt (2014): *Mozaikok a hatalommegosztáshoz*. Pázmány Press, Budapest.
- CSINK Lóránt – FRÖHLICH Johanna (2011): ...az alkotmányjogon innen. *Alkotmánybíróági Szemle*, 1. szám.
- CSINK Lóránt – FRÖHLICH Johanna (2012a): Az Alaptörvény és az Átmeneti rendelkezések viszonya. *Pázmány Law Working Papers*, 2. szám.
- CSINK Lóránt – FRÖHLICH Johanna (2012b): Történeti alkotmány és kontinuitás az új Alaptörvényben. *Közjogi Szemle*, 1. szám.
- CSIRIK Márton (2013): Az alkotmánybíráskodás művészete és egy új alkotmánybíróági törvény koncepciója. *De iurisprudentia et iure publico* VII. évfolyam, 1. szám.
- DARÁK Péter (2014): Az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok együttműködésének 25 éve. *Alkotmánybíróági Szemle*, 1. szám.



- DARÁK Péter (2012): Az alkotmányjogi panasz bírói szemmel. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- DARÁK Péter (2012): Az alkotmányjogi panasz bírói szemmel. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám, 70–72.
- DRINÓCZI Tímea (2012): Gondolatok az Alkotmánybíróság 61/2011. (VII. 12.) AB határozatával kapcsolatban. *Jura*, 1. szám.
- DRINÓCZI Tímea (2015): *Többszintű alkotmányosság működésben – alkotmányos párbeszéd Magyarországon*. Akadémiai doktori értekezés. Pécs.
- DRINÓCZI Tímea (2018): A tagállami identitás. *MTA Law Working Papers*, 8. szám.
- DWORKIN, Ronald (1997): Az alkotmány morális értelmezése és a többségi elv. *Fundamentum*, 1. szám.
- EGRESI Katalin (2013a): A köztársasági olasz alkotmány születése és alkotmányos értékeinek rendszere. *Jog – állam – politika*, V. évf. 4. szám.
- EGRESI Katalin (2013b): *Az olasz alkotmány. Alkotmánytörténet, alkotmányelmélet, alkotmányos rendelkezések*. Gondolat Kiadó, Budapest
- ENYEDI Krisztián (2006): Alapjogok védelme és az alkotmányjogi panasz. *Collega*, X. évf. 2–3. szám.
- ENYEDI Krisztián (2007): Az „állandó gyakorlat” az alkotmányjogi panasz eljárásban. *Fundamentum*, 3. szám,
- ERDŐS Csaba (2015): Rubiconon innen ... és túl? Az Alkotmánybíróság gyakorlata az alkotmánymódosítások felülvizsgálatának és az alkotmányi szabályok közti kollíziók feloldásának területén. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – Sente Zoltán (szerk.): *Jog és politika határán. Alkotmánybíráskodás Magyarországon 2010 után*. HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest.
- FARKAS György – RIMASZÉCSI János (2016): *A demokrácia mérhetőségének, kutatásának aktuális kérdései*. Nemzeti Közszerzői Egyetem, Budapest.
- FARKAS Vajk (2009): Rendszerváltás spanyol módra. Hasonlóságok és különbségek a spanyol és a magyar jogállami átmenetben. *Iustum Aequum Salutare*, V. évf. 3. szám.
- FEJES Zsuzsanna – KISZELY Zoltán – PÁL Gábor – SZENTPÉTERI Nagy Richard (2014): Demokrácia In: KAISER Tamás – KIS Norbert (szerk.): *A Jó Állam Méréstől*. 2014. NKE Szolgáltató Kft., 167–233.
- FRIVALDSZKY János (2007): A természetjogi gondolkodás kutatásának alapvető kérdései. In: FRIVALDSZKY János: *Klasszikus természetjog és jogfilozófia*. Budapest, Szent István Társulat.
- FRIVALDSZKY János (2010): Az emberi személy alkotmányos fogalma felé – a méhmagzat életjogának testjén keresztül. In: SCHANDA Balázs – VARGA Zs. András (szerk.): *Láttelel közjogunk elmúlt évtizedéről*. Budapest, PPKE–JÁK.
- FRÖHLICH Johanna (2013): Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti, közvetlenül a jogszabályok ellen benyújtható alkotmányjogi panasz befogadhatósága. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2011): *Alkotmányos polgári jog?* Dialóg Campus, Budapest.

- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2012a): A befogadási eljárás jelentősége az új alkotmánybíróági eljárásban. *Jogi iránytű*, 3. szám.
- GÁRDOS-OROSZ, Fruzsina (2012b): The Hungarian Constitutional Court in Transition – from Actio Popularis to Constitutional Complaint. *Acta Juridica Hungarica*, Vol. 53, No 4.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2013a): A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz befogadhatósága I. – Az Abtv. 26. § (1) bekezdése. *Alkotmánybíróági Szemle*, 1. szám.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2013b): A bírói döntések ellen benyújtható alkotmányjogi panaszok befogadhatósága II. – Az Abtv. 27. §-a. *Alkotmánybíróági Szemle*, 1. szám.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2014a): Az Alaptörvény és az alkotmányosság legfőbb öréneke „feladat-és hatásköre”. *Fundamentum*, 1–2. szám.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2014b): Az alkotmánymódosítások alkotmányossági felülvizsgálata: elméleti koncepciók, nemzetközi trendek és magyar kérdések. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – SZENTE Zoltán (szerk.): *Alkotmányozás és alkotmányjogi változások Európában és Magyarországon*. Nemzeti Közszerzői Egység Közigazgatástudományi Kar, Budapest.
- GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (2016): Alkotmánybíróóság 2010–2015. In: JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Budapest.
- GARLICKI, Lech (2010): Alkotmánybíróóságok kontra legfelső bíróságok. *Fundamentum*, 1. szám.
- GRÁD András – WELLER Mónika (2011): *A strassburgi emberjogi bíraskodás kézikönyve* 4. bővített kiadás HVG-Orac Kiadó, Budapest.
- HABERMAS, Jürgen (1993) *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Századvég Kiadó, Budapest.
- HALMAI Gábor (1994): Az alkotmányjogi panasz – jelen és jövő? *Bírák Lapja*, 3–4. szám.
- HALMAI Gábor (1998): Az alkotmány, mint norma a bírói jogalkalmazásban. *Fundamentum*, 3. szám.
- HALMAI Gábor (1999): Az aktivizmus vége? *Fundamentum*, 2. szám.
- HALMAI Gábor (2005): Hans Kelsen és a magyar Alkotmánybíróóság. *Világosság*, 11. szám.
- HALMAI Gábor (2011): Alkotmányos alkotmány sértés. *Fundamentum*, 2. szám.
- HALMAI Gábor (2014): In memoriam magyar alkotmánybíráskodás. A pártos alkotmánybíráskodás első éve. *Fundamentum*, 1–2. szám.
- HAMZA Gábor (2016): Alkotmányfejlődés az Amerikai Egyesült Államokban, különös tekintettel a hatalmi ágak megosztására. *Parlamentari Szemle*, 1. szám.
- HÁMORI Antal (2015): Természetjog és alkotmányunk – különös tekintettel az élethez való jogra. *Iustum Aequum Salutare*, XI. évf. 1. szám.
- HANÁK András (2011): Az alkotmánybíráskodás jövője (Fórum). *Fundamentum*, 4. szám.

- HARTMANN, Bernd J. (2008): Verfassungsbeschwerden, Rechtsweg, Landesverfassung. In: PIEROTH, Bodo – SILBERKUHLE, Peter (Hrsg.): *Die Verfassungsbeschwerde*. Wolters Kluwer, 59–166.
- HOLLÓ András (1997): *Az Alkotmánybíróság. Alkotmánybíráskodás Magyarországon*. Útmutató Kiadó, Budapest.
- HOLLÓ András (2010a): Az alkotmányvédelem kiemelt tárgya: a jogalkotás (törvényalkotás) alkotmányossága. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- HOLLÓ András – Balogh Zsolt (2010b): *Az értelmezett alkotmány. Alkotmánybírósági gyakorlat 1990–2009*. Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, Budapest.
- ILLÉSSY István (2001): Az Alkotmánybíróság működésének kezdeti problémái. *JURA*, 1. szám.
- JAKAB András (2005): *A magyar jogrendszer szerkezete*. PhD-értekezés. Miskolc.
- JAKAB András (2009): *Az Alkotmány kommentárja* I. kötet. Századvég Kiadó, Budapest.
- JAKAB András (szerk.) – Konrad LACHMAYER – Matthias HARTWIG – L. Á. ÁLVAREZ – V. GÖTTINGER – S. SUCKER (2011): A „valódi” alkotmányjogi panasz és elbírálásának főbb jellemzői. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2. szám, 64–76.
- JAKAB András (2016): *Az európai alkotmányjog nyelve*. Budapest, NKE Szolgáltató Nonprofit Kft.
- KADLÓT Erzsébet (2012): Az indítványok szűréséről. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- KAISER Tamás szerk. (2015): *Jó Állam Jelentés*. 2015. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest.
- KARSAI Dániel (2006): A jogegységi határozatok alkotmányossági vizsgálata. *Fundamentum*, I. szám.
- KELEMEN Katalin (2011): Van még pálya. A magyar Alkotmánybíróság hatásköreiben bekövetkező változásokról. *Fundamentum*, 4. szám.
- KELEMEN Roland (2013): Utólagos normakontroll Magyarországon az actio popularis megszüntetése után. In: KÁLMÁN János (szerk.): *Quot capita, tot sententiae – A Batthyány Lajos Szakkollégium tanulmánykötete*. Győr, Batthyány Lajos Szakkollégium.
- KELSEN, Hans (1988): *Tiszta jogtan*. ELTE Bibó István Szakkollégium, Budapest.
- KÉRI Veronika – POZSÁR-SZENTMIKLÓSY Zoltán (2017): Az Alkotmánybíróság határozata az Alaptörvény E) cikkének értelmezéséről. *Jogesetek Magyarázata*, 1. szám.
- KISS Anna (2016): *A független és pártatlan bírósághoz való jog*. jogaszvilag.hu. <https://jogaszvilag.hu/vilagjogasz/a-fuggetlen-es-partatlan-birosaghoz-valo-jog/> (letöltve: 2018. december 12-én)
- KLICSU László (2010): Az emberi méltóság a német alkotmánybíróság egyes döntéseiben. *Iustum Aequum Salutare*, VI. évf. 4. szám.
- KOVÁCS Kriszta (2011): Az alkotmánybíráskodás lényeges tartalma. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- KOVÁCS Péter (2011): *Nemzetközi közjog*. Osiris Kiadó, Budapest.

- KOVÁCS Virág (2012): A ki nem hirdetett törvények előzetes normakontrolljának vizsgálata. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2. szám.
- KOVÁCS Virág – TÉREY Vilmos (2010): Ténybíráskodás az Alkotmánybíróság gyakorlatában az önkormányzati rendeletek vizsgálata kapcsán. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2. szám.
- KOVÁTS Beáta – SULYOK Tamás (2016): A bírói kezdeményezés, mint az egyedi normakontroll eszköze az Alkotmánybíróság gyakorlatában. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2. szám.
- KÖBLÖS Adél (2012): A 'régí' típusú alkotmányjogi panasz az új Abtv.-ben. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- KÖBLÖS Adél (2015): A kivételes panasz szerepe az alkotmányos jogok védelmében. *Acta Juridica et Politica*, 1. szám.
- KUKORELLI István (2006): *Tradíció és modernizáció a magyar alkotmányjogban*. Századvég Kiadó, Budapest.
- LÁBADY Tamás (1992): A magyar Alkotmánybíróságról szóló törvény. *Jogtudományi Közlöny*, 6. szám
- LÁBADY Tamás (2010): A bírói jogalkotás és alkotmánybírósági kontrollja. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám, 127–129.
- LÁBADY Tamás (2012): Két alkotmánybírósági határozat az alkotmányos rendszerváltás „hőskorából”. In: CSEHI Zoltán – SCHANDA Balázs – SONNEVEND Pál (szerk.): *Viva Vox Iuris Civilis. Tanulmányok Sólyom László tiszteletére 70. születésnapja alkalmából*. Szent István Társulat, Budapest.
- LAMM Vanda főszerk. (2009): *Jogi Lexikon*. Complex.
- LOVASSY Ádám – TÉGLÁSI András (2018): Az Alkotmánybíróság befogadási gyakorlata a választásokkal kapcsolatos döntéseiben. *Glossa Iuridica*, V. évf. 1–2. szám, 21–62.
- MOHÁCSI Barbara – ZAKARIÁS Kinga: A „valódi” alkotmányjogi panasz. Kézirat.
- MOHL, Robert von (1995): Jogállam. In: TAKÁCS Péter (szerk.): *Joguralom és jogállam*. ELTE, Budapest, 32–36.
- NASZLADI Georgina (2014): A német alkotmányjogi panasz hatása a hazai szabályozásra és az alkotmánybírósági gyakorlatra. *JURA*, 1. szám.
- NASZLADI Georgina (2016): *Alkotmányjogi panasz a magyar alapjogvédelem rendszerében*. Pécs, Doktori értekezés.
- ORBÁN Endre (2016): A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panaszok tapasztalatai. *Pázmány Law Working Papers* 20. szám.
- OSZTOVITS András (2012): A valódi alkotmányjogi panasz eljárásjogi kérdéseiről. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- PACZOLAY Péter (1998): Az alkotmánybíráskodás modelljei és az Európai Unió. *Politikatudományi Szemle*, 1. szám.
- PACZOLAY Péter (2003): Alkotmánybíráskodás a politika és jog határán. In: PACZOLAY Péter: *Alkotmánybíráskodás – alkotmányértelmezés*. Rejtjel Kiadó Kft.,

- Budapest.
- PACZOLAY Péter (2012): Megváltozott hangsúlyok az Alkotmánybíróság hatásköreiben. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám, 67–69.
- PACZOLAY Péter (2013): Jó állam – jó jog. In: FEJES Zsuzsanna – KOVÁCS Endre Miklós – PACZOLAY Péter – TÓTH J. Zoltán: *Állam és jog – Kodifikációs kihívások napjainkban*. MJÁT – Gondolat, Szeged – Budapest.
- PACZOLAY Péter (2014): Az Alkotmánybíróság alkotmányvédő szerepéről. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- PAKSY Máté (2008): Az originalizmusról. In: PAKSY Máté (szerk.): *Európai jog és jogfilozófia. Konferenciatanulmányok az európai integráció ötvenedik évfordulójának ünnepére*. Szent István Társulat, Budapest.
- PAKSY Máté (2012): Az alkotmányértelmezés művészete Kanadában. *Iustum Aequum Salutare*, VII. évf. 1. szám.
- PATYI András – VARGA ZS. András szerk. (2012): *Általános közigazgatási jog (az Alaptörvény rendszerében)*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs.
- PETRÉTEI József (2011): *Az alkotmányos demokrácia alapintézményei*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs.
- POKOL Béla (2006): *Politikaelmélet*. Századvég Kiadó, Budapest.
- POKOL Béla (2007): Hans Kelsen és Carl Schmitt vitájának alapgondolatai. In: CS. KISS Lajos: *Hans Kelsen jogtudománya. Tanulmányok Hans Kelsenről*. Gondolat Kiadó, Budapest
- POKOL Béla (2010): *Autentikus jogelmélet*. Dialog Campus Kiadó, Pécs – Budapest, 194–196.
- POKOL Béla (2012): Gondolatok az alkotmánybírósági döntések elvi alapjaihoz. *Jogelméleti Szemle*, 1. szám.
- POKOL Béla (2014): *Alkotmánybíráskodás – Szociológiai, politológiai és jogelméleti megközelítésekben*. Kairosz Kiadó, Budapest.
- POKOL Béla (2015): Alkotmánybírósági döntési stílusok Európában. *Jogelméleti Szemle*, 3. szám.
- POKOL Béla (2015): Alkotmányszöveg és értelmező precedens az alkotmánybíráskodásban. *Jogelméleti Szemle*, 1. szám.
- POKOL Béla (2018): Alkotmánybírósági törvényünk ellentmondásai és feszültségei (eszmenyiek és praktikusak). *Jogelméleti Szemle*, 1. szám,
- POLT Péter (2010): *A parlamenti mentelmi jog mint büntethetőségi akadály*. Doktori értekezés, PPKE.
- RAZ, Joseph (1974): Kelsen's Theory of the Basic Norm. *American Journal of Jurisprudence*, vol. 19. no. 1.
- RAZ, Joseph (1995): A joguralom értéke. In: TAKÁCS Péter (szerk.): *Joguralom és jogállam*. ELTE, Budapest, 128–130.
- RIMASZÉCSI János (2014): *Az Alkotmánybíróság, mint önálló hatalmi ág a XXI. században*. Tavasz Szél Konferencia-kötet, Eger.
- RIMASZÉCSI János (2015a): *A hatalmi ágak megosztásának XXI. századi problemati-*

- kája*. Budapest, kézirat.
- RIMASZÉCSI János (2015b): *Az igazságszolgáltatás helye a XXI. századi hatalom-megosztás rendszerében*. Kézirat.
- RIMASZÉCSI János (2017a): A hatalmi ágak megosztásának XXI. századi problematikája, In: CSERVÁK, Csaba–HORVÁTH, Attila (szerk.): *Adekvát alapjogvédelem*. Porta Historica, Budapest, 209–214.
- RIMASZÉCSI János (2017b): Az Alkotmánybíróság, mint hatalmi ág a jogági alapjogvédelem rendszerében, In: CSERVÁK, Csaba – HORVÁTH, Attila (szerk.): *Adekvát alapjogvédelem*. Porta Historica, Budapest, 221–230.
- RIMASZÉCSI János (2017c): Az Alkotmánybíróság, mint hatalmi ág a XXI. században. In: CSERVÁK, Csaba – HORVÁTH, Attila (szerk.): *Az adekvát alapjogvédelem*. Porta Historica, Budapest.
- RIXER Ádám (2011): A történeti alkotmány lehetséges jelentéstartalmi. *Jogelméleti Szemle*, 3. szám.
- SÁRI János – SOMODY Bernadette (2008): *Alapjogok, Alkotmánytan II*. Osiris Kiadó, Budapest.
- SEREG András (2005): *Alkotmánybírák talár nélkül*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest.
- SÓLYOM László (2001): *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon*. Osiris Kiadó, Budapest.
- SÓLYOM László (2002): Alkotmányértelmezés az új alkotmánybíróságok gyakorlatában. *Fundamentum*, 2. szám.
- SÓLYOM László (2014a): Normahierarchia az alkotmányban. *Közjogi Szemle*, 1. szám.
- SÓLYOM Péter (2014b): Alkotmánymódosítás mint alkotmánysértés? A Verfassungsdurchbrechung problémája a német alkotmányos hagyományokban. In: SZENTE Zoltán – GÁRDOS-OROSZ Fruzsina: *Alkotmányozás és alkotmányjogi változások Európában és Magyarországon*. NKE Közigazgatás-tudományi Kar, Budapest.
- SOMODY Bernadette (2012): Aki az Alkotmánybíróságot még megszólíthatja: Az ombudsman normakontroll-indítványozási gyakorlatáról. *Fundamentum*, 2. szám.
- SOMODY, Bernadette – VISSY, Beatrix (2012): Citizen's Role in Constitutional Adjudication in Hungary: From the Actio Popularis to the Constitutional Complaint. In: *Annales Universitatis Scientiarum Budapestiensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Juridica*, Tomus LIII. Budapest, ELTE, 95–108. [http://www.ajk.elte.hu/file/Annales\\_2012\\_05\\_SomodyVissy.pdf](http://www.ajk.elte.hu/file/Annales_2012_05_SomodyVissy.pdf) (Utolsó megtekintés: 2020. 06. 21.)
- SPIRA György (1989): *Kossuth és alkotmányterve*. Csokonai Kiadó, Debrecen.
- STIPTA István (2003): Deák Ferenc állambíróági koncepciója. In: SZABÓ István (szerk.): „...a hazának szent ügye...” – *Emlékezés Deák Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából*. Szent István Társulat, Budapest.
- SULYOK Gábor (2012a): A nemzetközi jog és a belső jog viszonyának alaptörvényi szabályozása. *Jog – Állam – Politika*, 1. szám.
- SULYOK Gábor (2012b): Visszatérés a nemzetközi jog és a belső jog viszonyának

- alaptörvényi szabályozásához. *Jog – Állam – Politika*, 4. szám.
- SULYOK Márton: Nemzeti és alkotmányos identitás a nemzeti alkotmánybíróságok gyakorlatában. In: JAKÓ Mira Anna (2014): *Nemzeti identitás és alkotmányos identitás az Európai Unió és a tagállamok viszonylatában*. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete (SZTE ÁJK NRTI), Szeged.
- SULYOK Tamás (2011): Az osztrák Verfassungsgerichtshof és a magyar Alkotmánybíróság utólagos normakontrollt érintő hatáskörei. *Alkotmánybírósági Szemle*, 1. szám.
- SULYOK Tamás (2017): Helyzetjelentés az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi tevékenységéről. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2. szám, 96.
- SZABÓ Marcel – LÁNCOS Petra Lea – GYENEY Laura (2014): *Az Európai Unió jogi fundamentumai*. Szent István Társulat, Budapest.
- SZABÓ István (2010): *Ausztria államszervezete 1918–1955*. PPKE-JÁK, Budapest.
- SZALAYNÉ Sándor Erzsébet (2013): „Alapjogok (európai) válaszüton – Lisszabon után.” *Jogtudományi Közlöny*, 1. szám.
- SZALBOT Balázs (2013): Az alkotmányjogi panasz legújabb kérdései – A közvetlen panasz. *De iuris prudentia et iure publico*, 2. szám.
- SZENTE Zoltán (2013): Az Alkotmánybíróság döntése Magyarország Alaptörvényének Átmeneti rendelkezései alkotmányosságáról. *Jogesetek Magyarázata*, 2. szám.
- SZIGETI Tamás (2008): Törvények előzetes normakontrollja, avagy egy felemás alkotmánybírósági hatáskör. In: SZABÓ Judit: *Parlamentari ösztöndíjasok 2006–2007*. Parlamentari Módszertani Iroda, Budapest.
- TAMÁS András (2009): *Legistica*. Szent István Társulat, Budapest.
- TAKÁCS Albert (1994): Az Alkotmánybíróság Magyarországon – tegnap és holnap között. In: ÁDÁM Antal: *Alkotmányfejlődés és jogállami gyakorlat*. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest.
- TAKÁCS Imre (1994): A magyar alkotmánybíráskodás időszerű problémái és továbbfejlesztésének lehetőségei. In: ÁDÁM Antal: *Alkotmányfejlődés és jogállami gyakorlat*. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest.
- TECHET Péter (2008): Jogállami uchrónia? Kritikai észrevételek a jogállami Magyarországról – Varga Csaba nyomán. *Iustum Aequum Salutare*, 3. szám.
- TÉGLÁSI András szerk. (2008): *Az állam szervezete*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- TÉGLÁSI András (2014): Az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi gyakorlata az Alaptörvény hatálybalépése után. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – SZENTE Zoltán (szerk.): *Alkotmányozás és alkotmányjogi változások Európában és Magyarországon*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar, Budapest.
- TÉGLÁSI András – T. KOVÁCS Júlia (2015): Alkotmánybíráskodás visegrádi szomszédainknál. *Pro Publico Bono*, 1. szám.
- TILK Péter (2002): Az alkotmányjogi panasz mint a bíróságok és az Alkotmánybíróság eljárásának kapcsolódási pontja. *Bírák Lapja*, 2. szám.
- TILK Péter (2008): *A magyar Alkotmánybíróság*. PhD értekezés. Pécs.
- TILK Péter (2011): Az Alkotmánybíróság az Alaptörvényben. *Közjogi Szemle*, 2. szám.

- TILK Péter (2011): Az új típusú alkotmányjogi panasz előzményei és az eljárási renddel kapcsolatos egyes szabályozási elvárások. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2. szám.
- TILK Péter – NASZLADI Georgina (2015): Az Alkotmánybíróságra vonatkozó szabályozás átalakulása 2010 után. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – SZENTE Zoltán (szerk.): *Jog és politika határán. Alkotmánybíráskodás Magyarországon 2010 után*. HVG-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest.
- TÓTH Balázs Gergely (2015): Az érintettség követelménye az alkotmányjogi panasz-eljárásokban. *Fundamentum*, 4. szám.
- TÓTH Judit – LEGÉNY Krisztián (2006): *Összehasonlító alkotmányjog*. Complex Kiadó, Budapest.
- TÓTH J. Zoltán (2014): A „valódi” alkotmányjogi panasz használatba vétele: az Abtv. 27. §-a szerinti panasz első két éve az Alkotmánybíróság gyakorlatában. *Jogtudományi Közlemény*, 5. szám, 224–238.
- TÓTH J. Zoltán (2016): Változások a magyar alapjogi bíráskodásban: Normatív és jog-szociológiai elemzés. *Jogelméleti Szemle*, 1. szám.
- TÓTH J. Zoltán – TÉREY Vilmos (2017): A bírói döntésekre is kiható alkotmánybíró-sági jogvédelem tapasztalatai (2012–2017). *Alkotmánybírósági Szemle*, 2. szám, 102–107.
- TRÓCSÁNYI László – BADÓ Attila szerk. (2005): *Nemzeti alkotmányok az Európai Unióban*. KJK – Kerszöv Kiadó, Budapest.
- TRÓCSÁNYI László – SCHANDA Balázs (2012): *Bevezetés az alkotmányjogba*. HVG-ORAC Lapés Könyvkiadó Kft., Budapest
- TÜRK, Danilo (2009): *A nemzetközi jog alapjai*. Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged.
- UITZ Renáta (1999): Egyéni jogsérelmek és az Alkotmánybíróság. *Fundamentum*, 2. szám.
- VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter szerk. (2021): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*, Wolters Kluwer, Budapest.
- VARGA Attila (2009): A román Alkotmánybíróság. *Magyar Jog*, 1. szám.
- VARGA Attila (2018): Az alkotmánybíró-sági keresetek megengedhetőségének feltételei. *Eljárásjogi Szemle*, 1. szám.
- VARGA Csaba (2015): Esményből bálvány? A jogállamiság és színeváltozásai. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – SZENTE Zoltán (szerk.): *Jog és politika határán. Alkotmánybíráskodás Magyarországon 2010 után*. HVG-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest.
- VARGA Csaba (2007): *Jogállami? Átmenetünk?* Kráter Kiadó, Pomáz.
- VARGA Zs. András (2010): Personal Dignity and Community. *Iustum Aequum Salutare*, VI. évf. 4. szám.
- VARGA Zs. András (2015): *Esményből bálvány? A joguralom dogmatikája*. Század-vég Kiadó, Budapest.
- VARGA Zs. András (2016): Az egyedi normakontroll iránti bírói kezdeményezések eljárási feltételei. *Eljárásjogi Szemle*, 1. szám.
- VERESS Emőd (2001): A román Alkotmánybíróság szervezete és hatásköre. *JURA*, 2.



- szám.
- VINCZE Attila (2009): Egy félreértett alkotmánybíróági hatáskorról: a hatásköri összeütközés megszüntetése. *Közjogi Szemle*, 4. szám.
- VINCZE Attila (2013): Az Alkotmánybíróság határozata az Alaptörvény negyedik módosításáról. *Jogesetek Magyarázata*, 3. szám.
- VISSY Beatrix (2012): Az individuális alapjogvédelem kilátásai az alkotmánybíráskodásban. Merre mutat az alkotmányjogi panasz iránytűje? In: NAGY Marianna (szerk.): *Jogi tanulmányok. Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar doktori iskoláinak III. konferenciája, 2012. április 20.* II. kötet. Budapest, ELTE ÁJK, 199–211.
- VISSY Beatrix (2012): Az individuális alapjogvédelem kilátásai az alkotmánybíráskodásban. Merre mutat az alkotmányjogi panasz iránytűje? *Magyar Közigazgatás*, 2. szám.
- VISSY Beatrix (2017): Kiskapu a szuperbíráskodáshoz? A bírói döntések felülvizsgálata a törvény előtti egyenlőség követelménye szempontjából. In: CHRONOWSKI Nóra – POZSÁR-SZENTMIKLÓSY Zoltán – SMUK Péter – SZABÓ Zsolt: *A szabadságszerető embernek. Liber Amicorum István Kukorelli.* Gondolat Kiadó, Budapest, 624–631.
- VÖRÖS Imre (2016): A történeti alkotmány az Alkotmánybíróság gyakorlatában. *Jogtudományi Közlöny*, október.
- ZAKARIÁS Kinga (2011): A bírósági határozatok ellen irányuló alkotmányjogi panasz a Német Szövetségi Alkotmánybíróság Esra-határozatának tükrében. *Alkotmánybíró-sági Szemle*, 2. szám, 91–100.
- ZUCK, Rüdiger (2006): *Das Recht der Verfassungsbeschwerde.* München, Verlag C. H. Beck.
- ZSUGYÓ Virág (2011): Az Alkotmánybíróság határozata az alkotmánymódosítások alkotmányossági felülvizsgálatáról. *Jogesetek Magyarázata*, hallgatói különszám.
- ZSUGYÓ Virág (2014): Az alkotmánymódosítások bírói felülvizsgálata. *Fundamentum*, 1–2. szám.
- ZSUGYÓ Virág (2017): Az alkotmányellenes alkotmánymódosítás egyes elméleti kérdései az alkotmányosság tükrében. *Állam- és jogtudomány*, LVIII. évf. 3. szám.
- ZSUGYÓ Virág (2018): Az alkotmány alapvető struktúrájának bírói védelme: az alkotmánymódosítások felülvizsgálatának gyakorlata Indiában. *Pro Futuro*, 1. szám.
- ZSUGYÓ Virág (2019): „Örökkévalósági klauzula” működésben – a német alkotmánybíróság gyakorlata. *Közjogi Szemle*, 1. szám.

## V. Az értekezésben feldolgozott jogesetek jegyzéke

### *Emberi Jogok Európai Bíróságának hivatkozott döntései (25):*

Cardot v. France, Judgement of 19 March 1991, no. 11069/84.  
 Judgement of 1 March 2006, no. 56581/00, §§ 43–46.  
 Judgement of 5 October 2006, no. 75204/01.  
 Georghe MARCHITAN and Anastasia MARCHITAN against Germany, Decision of 19 January 2010, no. 22448/07.  
 Judgement of 25 February, no. 29357/95. §§ 33–42.  
 Judgement of 25 August 1987, no. 10282/83.  
 Švarc and Kavnik v. Slovenia, Judgement of 8 February 2007, no. 75617/01.  
 Stojnšek v. Slovenia, Judgement of 23 June 2009, 1926/03.  
 Judgement of 1 December 2009, no. 44698/06.  
 Judgement of 25 March 2014, no. 17153/11.  
 Mirazovic v. Bosnia, Judgement of 16 May 2006, no. 13628/03.  
 Judgement of 14 November 2017, no. 68955/12.  
 Decision of 10 December 2002, no. 40221/98.  
 Dorota Szott-Medinska and others v. Poland, Decision of 9 October 2003, no. 47414/99.  
 Mijuskovic v. Montenegro, Judgement of 21 September 2010, no. 49337/07.  
 Judgement of 21 February 2012, no. 26945/06.  
 Bulatovic v. Montenegro, Judgement of 22 July 2014, no. 67320/10.  
 Judgement of 24 November 2015, no. 1451/10.  
 Judgement of 15 October 2013, no. 66365/09.  
 Judgement of 28 November 2006, no. 40765/02.  
 Judgement of 5 December 2006, no. 37251/04.  
 Judgement of 8 April 2014, no. 70945/11.  
 Judgement of 13 January 2015, no. 65681/13.  
 Judgement of 14 May 2016, no. 42461/13.  
 Judgement of 17 January 2017, no. 10851/13.

### *Hivatkozott alkotmánybírósági határozatok (62):*

65/1992. (XII. 17.) AB határozat  
 2/2007. (I. 24.) AB határozat  
 3/2013. (II. 14.) AB határozat,  
 1001/2013. (II. 27.) AB határozat  
 3086/2013. (III. 27.) AB határozat,  
 3087/2013. (III. 27.) AB határozat,

21/2013. (VII. 19.) AB határozat,  
31/2013. (X. 28.) AB határozat,  
1/2014. (I. 21.) AB határozat.  
4/2014. (I. 30.) AB határozat.  
5/2014. (II. 14.) AB határozat,  
3064/2014. (III. 26.) AB határozat,  
15/2014. (V. 13.) AB határozat,  
13/2014. (IV. 18.) AB határozat,  
21/2014. (VII. 15.) AB határozat,  
25/2014. (VII. 22.) AB határozat,  
31/2014. (X. 9.) AB határozat,  
28/2014. (IX. 29.) AB határozat,  
35/2014. (XII. 18.) AB határozat.  
1/2015. (I. 16.) AB határozat.  
3/2015. (II. 2.) AB határozat,  
5/2015. (II. 25.) AB határozat,  
9/2015.(IV. 23.) AB határozat,  
3081/2015. (V. 8.) AB határozat,  
12/2015. (V. 14.) AB határozat,  
13/2015. (V. 14.) AB határozat.  
14/2015. (V. 26.) AB határozat  
19/2015. (VI. 15.) AB határozat,  
24/2015. (VII. 7.) AB határozat,  
3124/2015. (VII. 9.) AB határozat,  
28/2015. (IX. 24.) AB határozat.  
30/2015. (X. 15.) AB határozat  
3007/2016. (I. 25.) AB határozat,  
6/2016. (III. 11.) AB határozat.  
9/2016. (IV. 6.) AB határozat.  
21/2016. (XI. 30.) AB határozat,  
16/2016. (X. 20.) AB határozat,  
17/2016.(X. 20.) AB határozat,  
19/2016. (X. 28.) AB határozat,  
20/2016. (X. 28.) AB határozat.  
2/2016 (II. 8.) AB határozat  
5/2016. (III. 1.) AB határozat,  
9/2016. (IV. 6.) AB határozat  
14/2016. (VII. 18.) AB határozat  
7/2016. (X.20.) AB határozat.  
16/2016. (X.20.) AB határozat  
3012/2017. (II. 8.) AB határozat.  
3/2017. (II. 21.) AB határozat,

5/2017. (III. 10.) AB határozat,  
9/2017. (IV. 18.) AB határozat,  
10/2017. (V. 5.) AB határozat,  
11/2017. (V. 26.) AB határozat,  
18/2017.(VII. 18.) AB határozat,  
20/2017. (VII. 18.) AB határozat,  
22/2017. (IX. 11.) AB határozat,  
3241/2017. (X. 10.) AB határozat,  
3285/2017. (XI. 14.) AB határozat.  
3305/2017. (XI. 24.) AB határozat,  
33/2017. (XII. 6.) AB határozat  
34/2017. (XII. 11.) AB határozat.  
3353/2017. (XII. 22.) AB határozat,  
3354/2017. (XII. 22.) AB határozat.

*Alkotmánybíróság hivatkozott végzései (12):*

3325/2012. (XI. 12.) AB végzés  
3006/2014. (I. 31.) AB végzés  
3005/2017. (II. 1.) AB végzés.  
3007/2017. (II. 1.) AB végzés  
3008/2017. (II. 1.) AB végzés.  
3011/2017. (II. 1.) AB végzés.  
3014/2017. (II. 8.) AB végzés.  
3015/2017. (II. 8.) AB végzés  
3022/2017. (II. 17.) AB végzés.  
3023/2017. (II. 17.) AB végzés.  
3026/2017. (II. 17.) AB végzés.  
3027/2017. (II. 17.) AB végzés



## VI. A szerző publikációs jegyzéke

### VI.1. A szerzőnek az értekezés témájában megjelent művei

1.

Cservák, Csaba; Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

A demokratikus joggyakorlás dimenzió kutatásának indokoltsága, adatainak integrálhatósága a holisztikus értelemben vett Jó Állam Jelentésben

In: Kaiser, Tamás (szerk.) A Jó Állam mérhetősége III.

Budapest, Magyarország: Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó (2019) 294 p. pp. 171–181., 11 p.

Teljes dokumentum

Könyvrészlet/Műhelytanulmány része (Könyvrészlet)/Tudományos

2.

Cservák, Csaba; Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

A demokrácia hatásterületét megalapozó aktuális kérdések a 2017. és 2008. évi Jó Állam Jelentéshez kapcsolódóan

In: Kaiser, Tamás (szerk.) A Jó Állam mérhetősége III.

Budapest, Magyarország: Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó (2019) 294 p. pp. 157–169., 13 p.

Teljes dokumentum

Könyvrészlet/Műhelytanulmány része (Könyvrészlet)/Tudományos

3.

Farkas, György Tamás (szerk.); Rimaszécsi, János (szerk.)

Alapjogok – Alkotmány – Alaptörvény

Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége, Jogtudományi Osztály (2019), 130 p.

ISBN: 9786158061063

Könyv/Tanulmánykötet (Könyv)/Tudományos

4.

Rimaszécsi, János

A hatalommegosztás hagyományos és új tényezői, különös tekintettel az alkotmánnyal foglalkozó szervekre

KRE-DIT: A KRE-DOK ONLINE TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA 1 Paper: KRE-Dit\_2019/1\_JT\_7, 8 p. (2019)

Teljes dokumentum

Folyóiratcikk/Szaccikk (Folyóiratcikk)/Tudományos

5.

Rimaszécsi, János

A felülvizsgálat és a valódi alkotmányjogi panasz egymáshoz való viszonya a rendkívüli jogorvoslatok rendszerében, a Kúria határozatai ellen benyújtott alkotmányjogi panaszok befogadhatósága

In: Anon (szerk.) Az Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban II.: Alkotmánybírói panasz – hatáskörrel kapcsolatos kérdések

Budapest, Magyarország: HVG-ORAC (2019) pp. 568–577., 10 p.

Könyvrészlet/Szaccanulmány (Könyvrészlet)/Tudományos

6.

Rimaszécsi, János

A bírósághoz fordulás joga, mint alkotmányos alapjog érvényesülésének egyes aspektusai

GLOSSA IURIDICA 5: 3–4 pp. 115–134., 20 p.(2018)

Folyóiratcikk/Szaccikk (Folyóiratcikk)/Tudományos

7.

Rimaszécsi, János

Ademokratikus joggyakorlás indikátorrendszere a Jó Állam kutatásokban

In: Miskolczi Bodnár, Péter (szerk.) XI. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója : 2016

Budapest, Magyarország: Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2018) 178 p. pp. 128–132., 5 p.

Könyvrészlet/Konferenciaközlemény (Könyvrészlet)/Tudományos

8.

Rimaszécsi, János (szerk.)

Jogalkotás és jogalkalmazás a XXI. század Európájában

Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) (2018), 183 p.

ISBN: 9786155586217 Teljes dokumentum

Könyv/Tanulmánykötet (Könyv)/Tudományos]

9.

Cservák, Csaba; Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

Democracy

In: Kaiser, Tamás (szerk.) Good State and Governance Report 2016

Budapest, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft., (2017) pp. 98–119., 22 p.

Teljes dokumentum

Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Tudományos

10.

Cservák, Csaba; Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

Demokrácia hatásterület

In: Kaiser, Tamás (szerk.) Jó Állam Jelentés 2017

Budapest, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft. (2017) 173 p. pp. 98–120., 23 p.

Könyvrészlet/Szaktanulmány (Könyvrészlet)/Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 12, Független: 10, Független: 2, Nem jelölt: 0

## 1. Pokol, Béla

A jurisztokrácia aggálya

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 237–240., 4 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 2. Lukácsi, Dániel Csaba

Alkotmánybíráskodás Magyarországon

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 197–208., 12 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos



## 3. Téglási, András

A tulajdonhoz való jog védelme az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény hatálybalépését követően

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 165–176., 12 p.

Könyvfejezet (Könyvrészlet) | Tudományos

## 4. Szabó, Dorina

Az államfő és a kegyelmezés

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 185–196., 12 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 5. Recenzió az adekvát alapjogvédelemről

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica (2017) pp. 273–277., 5 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 6. Arató, Balázs

Sajátos jogvédelem: jogorvoslat közjog és magánjog határán

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 135–146., 12 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 7. Rimaszécsi, János

A felülvizsgálat és a valódi alkotmányjogi panasz egymáshoz való viszonya a rendkívüli jogorvoslatok rendszerében, a Kúria határozatai ellen benyújtott alkotmányjogi panaszok befogadhatósága

In: Anon (szerk.) Az Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban II.: Alkotmánybírósági panasz – hatáskörrel kapcsolatos kérdések

Budapest, Magyarország: HVG-ORAC (2019) pp. 568–577., 10 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 8. Lukácsi, Dániel Csaba

A Független Rendészeti Panasztestület, mint szakosított ombudsmani típusú intézmény

In: Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János (szerk.) Alapjogok – Alkotmány – Alaptörvény

Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége Jogtudományi

Osztály, (2019) pp. 3–6., 5 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

9. Farkas, György

A nemzetiségek parlamenti képviselőinek fogalma, különös tekintettel a szabad mandátum elvére

GLOSSA IURIDICA 6: 1–2 pp. 185–200., 16 p. (2019)

Szakkikk (Folyóiratcikk) | Tudományos

10. Sárközy, Tamás

A vitatott jogállam. I rész

MAGYAR JOG 66: 6 pp. 335–344., 10 p. (2019)

Szakkikk (Folyóiratcikk) | Tudományos

11. Sárközy, Tamás

Illiberális kormányzás a liberális Európai Unióban – Politikailag igen sikeres túlhajtott plebejus kormányzás – A harmadik Orbán-kormány, 2014–2018

Budapest, Magyarország: Park Kiadó (2019), 420 p.

Kiadónál ISBN: 9789633554401

Szakkönyv (Könyv) | Tudományos

12. \* Farkas, György Tamás

Nemzetiségek parlamenti képviselője nemzetközi kitekintésben

In: Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János (szerk.) Alapjogok – Alkotmány – Alaptörvény

Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége Jogtudományi Osztály, (2019) pp. 28–41., 14 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

11.

Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

Current issues of measurability and research of democracy

In: Tamás, Kaiser (szerk.) Measurability of Good State and Good Governance II

Budapest, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft., (2017) pp. 119–142., 23 p.

Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Tudományos

12.

Rimaszécsi, János

Az Alkotmánybíróság, mint hatalmi ág a jogági alapjogvédelem rendszerében

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica (2017) pp. 221–230., 10 p.

Könyvrészlet/Szaktanulmány (Könyvrészlet)/Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 1, Független: 1, Független: 0, Nem jelölt: 0

1. Arató, Balázs

Haftung des Geschäftsführers mit seinem Privatvermögen während des Liquidationsverfahrens

In: Martin, Winner; Romana, Cierpial-Magnor (szerk.) Sanierung, Reorganisation, Insolvenz: Internationale Beiträge zu aktuellen Fragen – Sechstes Jahrbuch des Krakauer Forums der Rechtswissenschaften

Baden-Baden, Németország: Nomos (2018) pp. 9–38., 30 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

13.

Rimaszécsi, János

A hatalmi ágak megosztásának XXI. századi problematikája

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica (2017) pp. 209–214., 6 p.

Könyvrészlet/Szaktanulmány (Könyvrészlet)/Tudományos

14.

Rimaszécsi, János

Az Alkotmánybíróság, mint hatalmi ág a jogági alapjogvédelem rendszerében

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 221–230., 10 p.

Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Tudományos

15.

Rimaszécsi, János

A hatalmi ágak megosztásának problematikája

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 209–214., 6 p.  
 Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Tudományos

16.

Rimaszécsi, János

Az alkotmánybíróság, mint hatalmi ág

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 215–220., 6 p.

Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Tudományos

17.

Cservák, Csaba; Rimaszécsi, János

A mentelmi jog aktuális kérdései

GLOSSA IURIDICA 2015 : 3–4 pp. 110–120., 10 p. (2016)

Folyóiratcikk/Szaccikk (Folyóiratcikk)/Tudományos

18.

Cservák, Csaba; Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

Demokrácia

In: Kaiser, Tamás (szerk.) Jó állam jelentés 2016

Budapest, Magyarország : Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft. (2016) 143 p. pp. 98–119., 22 p.

Könyvrészlet/Szaktanulmány (Könyvrészlet)/Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 6, Független: 6, Független: 0, Nem jelölt: 0

1. Pokol, Béla

A jurisztokrácia aggálya

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 237–240., 4 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

2. Lukácsi, Dániel Csaba

Alkotmánybíráskodás Magyarországon

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 197–208., 12 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 3. Téglási, András

A tulajdonhoz való jog védelme az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény hatálybalépését követően

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem  
Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 165–176., 12 p.  
Könyvfejezet (Könyvrészlet) | Tudományos

## 4. Szabó, Dorina

Az államfő és a kegyelmezés

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem  
Porta Historica, (2017) pp. 185–196., 12 p.  
Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 5. Recenzió az adekvát alapjogvédelemről

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem  
Porta Historica (2017) pp. 273–277., 5 p.  
Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 6. Arató, Balázs

Sajátos jogvédelem: jogorvoslat közjog és magánjog határán

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem  
Porta Historica, (2017) pp. 135–146., 12 p.  
Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

19.

Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

A demokrácia mérhetőségének, kutatásának aktuális kérdései

In: Kaiser, Tamás (szerk.) A jó állam mérhetősége II.

Budapest, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó (2016) 167 p. pp. 121–144., 24 p.

Teljes dokumentum

Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 14, Független: 14, Független: 0, Nem jelölt: 0

## 1. Pokol, Béla

A jurisztokrácia aggálya

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem  
Porta Historica, (2017) pp. 237–240., 4 p.  
Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 2. Lukácsi, Dániel Csaba

Alkotmánybíráskodás Magyarországon

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 197–208., 12 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 3. Cservák, Csaba

Alternatif au systeme electorale du type majoritaire

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 13–15., 3 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 4. Cservák, Csaba

A szólásszabadság dogmatikai sajátosságairól a médiajog relációjában

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 91–96., 6 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 5. Cservák, Csaba

A „visegrádi országok” alapjogvédelmi szervezetéről

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 127–134. , 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 6. Cservák, Csaba

Az alapjogok érvényesítésének színe és visszája

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 37–40., 4 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 7. Cservák, Csaba

Az alapjogsértés dogmatikai kérdéseiről

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 57–64., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 8. Cservák, Csaba

Az Alkotmánybíróság igazságszolgáltatási szerepe konkrét ügyekben

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 47–56., 10 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

9. Cservák, Csaba

Az államfő szerepe az alapjogok védelmében

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 65–72., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

10. Cservák, Csaba

Die Geltung der verfassungsmäßigen Grundrechte

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 29–36., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

11. Cservák, Csaba

Gondolatok a hatalommegosztás tényezőiről az alapjogvédelem nézőpontjából

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 73–82., 10 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

12. Cservák, Csaba

Nagyobb beleszólási lehetőség az embereknek a választójog tekintetében

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 119–126., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

13. Cservák, Csaba

Ombudsmanns im Schutz der grundlegenden Rechte

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 21–28., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

14. Arató, Balázs

Sajátos jogvédelem: jogorvoslat közjog és magánjog határán

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 135–146., 12 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

20.

Farkas, György Tamás; Rimaszécsi, János

A demokrácia mérhetőségének, kutatásának aktuális kérdései

ÁLLAMTUDOMÁNYI MŰHELYTANULMÁNYOK (ON-LINE 2016-TÓL) 2016: 27

pp. 2–22., 20 p. (2016)

Teljes dokumentum

Folyóiratcikk/Szaccikk (Folyóiratcikk)/Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 14, Független: 14, Fügő: 0, Nem jelölt: 0

1. Lukácsi, Dániel Csaba

Alkotmánybíráskodás Magyarországon

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Adekvát alapjogvédelem

Porta Historica, (2017) pp. 197–208., 12 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

2. Cservák, Csaba

A népszavazáshoz való jog

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 113–118., 6 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

3. Cservák, Csaba

A szólásszabadság dogmatikai sajátosságairól a médiajog relációjában

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 91–96., 6 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

4. Cservák, Csaba

Az alapjogokat sértő jogalkotás kontrollja: az alkotmánybíróság

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 41–46., 6 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

5. Cservák, Csaba

Az alapjogok érvényesítésének színe és visszája

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 37–40., 4 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos



## 6. Cservák, Csaba

Az alapjogsértés dogmatikai kérdéseiről

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem  
Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 57–64., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 7. Cservák, Csaba

Az Alkotmánybíróság igazságszolgáltatási szerepe konkrét ügyekben

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem  
Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 47–56., 10 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 8. Cservák, Csaba

Az államfő szerepe az alapjogok védelmében

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem  
Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 65–72., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 9. Cservák, Csaba

Die Geltung der verfassungsmäßigen Grundrechte

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem  
Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 29–36., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 10. Cservák, Csaba

Egyéb „ombudsmani-jellegű” szervek

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem  
Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 105–112., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 11. Cservák, Csaba

Gondolatok a hatalommegosztás tényezőiről az alapjogvédelem nézőpontjából

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem  
Budapest, Magyarország: Porta Historica (2017) 278 p. pp. 73–82., 10 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

## 12. Cservák, Csaba

Jogalkalmazás, jogértelmezés – és az alapvető jogok

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 97–104., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

13. Cservák, Csaba

Nagyobb beleszólási lehetőség az embereknek a választójog tekintetében

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 119–126., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

14. Cservák, Csaba

Ombudsmanns im Schutz der grundlegenden Rechte

In: Cservák, Csaba; Horváth, Attila (szerk.) Az adekvát alapjogvédelem

Budapest, Magyarország: Porta Historica, (2017) pp. 21–28., 8 p.

Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos

21.

Cservák, Csaba; Rimaszécsi, János

Igazságszolgáltatás az összehasonlító alkotmányjogban

In: Cservák, Csaba (szerk.) Összehasonlító alkotmányjogi tanulmányok

Budapest, Magyarország: Patrocinium Kiadó, (2015) pp. 124–133., 10 p.

Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Oktatási

22.

Rimaszécsi, János

Az alkotmánybíróság mint hatalmi ág a 21. században

In: Keresztes, Gábor (szerk.) Tavaszi Szél 2015 Konferencia = Spring Wind 2015: Konferenciakötet I.

Budapest, Magyarország, Eger, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ), Líceum Kiadó (2015) 640 p. pp. 309–314., 7 p.

Könyvrészlet/Szaktanulmány (Könyvrészlet)/Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 2, Független: 2, Független: 0, Nem jelölt: 0

1. Cservák, Csaba

A hatalmi ágak megosztásának XXI. századi kérdései az Alaptörvényt követően  
PRO FUTURO – A JÖVŐ NEMZEDÉKEK JOGA 2 pp. 24–37., 14 p. (2015)

Szakkikk (Folyóiratcikk) | Tudományos

## 2. Cservák, Csaba

A végrehajtó hatalom és a parlament választása

Debrecen, Magyarország : Lícium-Art Könyvkiadó (2016), 275 p.

ISBN: 9786155403095 OSZK

Monográfia (Könyv) | Tudományos

23.

Rimaszécsi, János

Alapjogok az összehasonlító alkotmányjogban pp. 110–111., 2 p.

In: Cservák, Csaba (szerk.) Összehasonlító alkotmányjogi tanulmányok

Budapest, Magyarország: Patrocinium Kiadó, (2015) p. 136

Könyvrészlet/Könyvfejezet (Könyvrészlet)/Tudományos

24.

Rimaszécsi, János

Az igazságszolgáltatás helye a XXI. századi hatalommegosztás rendszerében

In: Miskolczi, Bodnár Péter; Erik, Stenpien (szerk.) X. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója

Budapest, Magyarország: KRE ÁJK (2015) 174 p. pp. 121–128., 8 p.

Könyvrészlet/Konferenciaközlemény (Könyvrészlet)/Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 2, Független: 2, Független: 0, Nem jelölt: 0

## 1. Cservák, Csaba

A hatalmi ágak megosztásának XXI. századi kérdései az Alaptörvényt követően

PRO FUTURO – A JÖVŐ NEMZEDÉKEK JOGA 2 pp. 24–37., 14 p. (2015)

Szakkikk (Folyóiratcikk) | Tudományos

## 2. Cservák, Csaba

A végrehajtó hatalom és a parlament választása

Debrecen, Magyarország: Lícium-Art Könyvkiadó (2016), 275 p.

ISBN: 9786155403095 OSZK

Monográfia (Könyv) | Tudományos

## VI.2. A szerző egyéb témákban megjelent művei

1.

Rimaszécsi, János

A gyermek és a különélő szülő kapcsolattartáshoz való jogának, mint személyiségi jognak az alkotmányos megítélése

GLOSSA IURIDICA 2016: 3–4 pp. 54–64., 10 p. (2017)

Folyóiratcikk/Szakcikk (Folyóiratcikk)/Tudományos

2.

Rimaszécsi, János

Az előadó-művészeti szervezetek jogállása és az állami támogatásuk rendszere pp. 69–87., 13 p.

In: Deák, Beáta (szerk.) ACTA IUVENUM CAROLIENSIA III.

Budapest, Magyarország: Patrocinium Kiadó, (2012)

Egyéb konferenciaközlemény/Konferenciaközlemény (Egyéb konferenciaközlemény)/Tudományos

3.

Szabó, Zsolt; Rimaszécsi, János

A magyar előadó-művészet közjogi környezete

In: Rixer, Ádám (szerk.) Állam és közösség : Válogatott közjogi tanulmányok Magyarország Alaptörvénye tiszteletére

Budapest, Magyarország: Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2012) 426 p. pp. 214–240., 27 p.

Könyvrészlet/Szaktanulmány (Könyvrészlet)/Tudományos